

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL »Naš tisk« - Direktor: Rudi Janžura - Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak - Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 - Uprava: Ljubljana, Copova ul. 50-III., telefon 22-575 in 22-621 - Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 - Poštni predal 29 - Tekoči račun Narodne banke 601-Te-163 - Mesečna naročnina 200 din

Poročevalec

Kaj nam govorijo številke o delavskem upravljanju?

Delavsko samoupravljanje je naredilo velik korak naprej predvsem potem, ko je decentralizacija in demokratizacija gospodarstva in vsega družbenega življenja dobilo svojo materialno osnovo. Utrditve delavskih svetov je do danes že razorožila tudi najbolj »neverne Tomaže«, ki so polni dvoma in nezaujanja gledali na prve delavske svete. Delavski sveti so se danes razvili že do take mere, da so postali temelj in izhodišče borbe za večjo storilnost, za disciplino, za kakovost, in sploh za vse tisto, kar lahko dvigne tovarno ali podjetje na stopnjo moderne proizvodnje. Še več, ta borba se iz dneva v dan vedno bolj razširja na celotne delovne kolektive.

Res, da pot tega razvoja ni ravna in da si novo ne more izbojčati zmage brez ovir. Toda številke nam govorijo dokazljivo, da je neposredni proizvajalec prevzel upravljanje v svoje roke in da so uspehi tega dejanja že močno vidni.

Od prvih volitev v delavske svete, ki so bile v letu 1950, pa do danes, je naraslo pri kolektivnih zaupanju v sposobnost za upravljanje delavcev. Tako je v letu 1950 bilo izvoljenih v Sloveniji v delavske svete 17.899 kandidatov, od tega 13.838 ali 77% delavcev iz proizvodnje. V letu 1952 se je udeležba številca delavcev pri upravljanju dvignila na 77,7%. V upravnih odborih je bilo leta 1950 75% delavcev iz proizvodnje, leta 1952 pa 73,6%. Čeprav pri upravljanju odloča tudi subjektivni faktor, izobrazbenost, strokovnost, zavest delavcev itd., nam te številke potrjujejo tudi, da je zainteresiranost za organe delavskega upravljanja narasla. To pa nam potrjuje tudi navzočnost pri volitvah v te organe, ki je leta 1950 znašala 84,3%, dve leti pozneje pa 93,9%.

Ze v prvem letu so organi delavskega upravljanja dosegli pomembne uspehe, kar se je pokazalo v povečanju proizvodnje pri tudi v storilnosti dela. Med tem ko se je število zaposlene delovne sile v industriji in rudarstvu zmanjšalo v letu 1950 v odnosu na leto 1949 za 3836 ali 1,4%, se je proizvodnja povečala — v elektrotroindustriji za 8%, v rudarstvu za 6%, v črni metalurgiji za 3% ter v barvni metalurgiji za 2%.

Toda sklad plač se je gibal nesorazmerno z narasčanjem proizvodnje in storilnosti, v sled česar je bilo treba podvzeti nekatere ukrepe, kot je bilo na primer zadnje ododavanje sklada plač. Statistični podatki gibanja delovne sile in sklada plač v gospodarstvu Slovenije (brez proračunskih ustanov) v letih 1949 do 1952 nam kažejo naslednje: število zaposlenih, ki je leta 1949 znašalo 278.503, se je v naslednjih letih postopoma zniževalo, tako da je leta 1952 doseglo 240.777 zaposlenih. Plačni sklad se je gibal v obratni smeri: l. 1949 je znašal sklad plač 969.809.000 dinarjev, v naslednjih dveh letih se je nekoliko znižal, nato pa se je leta 1952 povzpela na 1.818.590.000 din. To se pravi, da je leta 1949 odpadlo povprečno na enega zaposlenega brez bonov in doklad 3.482 din, oziroma z boni in dokladami 6.892 din. Povpreček na zaposlenega v letu 1950 pa je dosegel brez bonov in doklad 7.553 din oziroma z dokladami 9.297 din. Če vzamemo za leto 1949 indeks 100%, dobimo, da se je ta indeks v preteklem letu zvil na 134,89%.

Poleg tega delno neupravičena zviševanja plač, ki je imelo negativne posledice na stabilnost našega gospodarstva, pa se je v podjetjih razvijala tudi borba za večjo storilnost, čeprav ne v taki meri, da bi upravičila tako zviševanje plačne sklada. Ti uspehi pa bi bili lahko še večji, če bi delavci bolje poznali predvojno storilnost in posebno bi storilnost razvili v letih 1948 in 1952 vidimo, da se je v podjetjih znatno izboljšala disciplina da pa na drugi strani močno uplavlja na izkoriščanje delovnega časa bolniki in nezgode, ki so se nekoliko povečale. Pri kolektorskem skladu 100% je prišlo leta 1948 povprečno na delavca 73% opravljenih delovnih dni, leta 1952 se je ta odstotek povečal na 77,4%. Neizvršenih dni je potemtakem odpadlo povprečno

na delavca leta 1948 27%, med tem ko se je do leta 1952 ta odstotek znižal na 22,6%. Od neizvršenih dni povprečno na enega delavca je odpadlo leta 1948: na dela proste dneve 13,6%, na prekinitve dela v podjetjih 1,7%, na bolnižni, nezgode, nosečnost itd. 4,9%, na letne dopuste 2,2%, na ostale opravilne izostanke 2,4% in na neopravičene 2,2%. Leta 1952 se je znižalo število neizvršenih delovnih dni na račun naslednjih postavk: zmanjšali so se dela prosti dnevi na 11,8%, prekinitve dela v podjetjih so se znižale na 0,4%, opravilni izostanki, ki so znašali leta 1948 2,4%, so se znižali na 1,7% in neopravičeni izostanki od 2,2% na 0,2%. Nasprotno pa je narasel čas letnih dopustov na 2,8% in neizvršenih delovnih dni na račun bolnižni in nezgod na 5,7%.

Te številke nam kažejo, da se je v delovnih kolektivih izboljšala disciplina, da se je zmanjšalo število neopravičenih izostankov itd., da pa bo treba predvsem za varnost dela še veliko napraviti. Kljub temu, da so to le suhe številke, pa vendarle lahko čutimo za njimi napore delovnih kolektivov in moč delavskega upravljanja.

Bivanje g. Sitorusa v Ljubljani

Ljubljana, 3. junija. Generalni sekretar socialistične stranke Indonezije g. Sitorus Likong Mulija, ki je na svojem potovanju po Jugoslaviji prispel pred dva dneva v Slovenijo, je pokazal posebno veliko zanimanje za razvoj socialistične demokracije. Poleg zanimivosti Ljubljane in Gorenjske, kakor tudi nekaterih industrijskih naprav je oiskal nekaj zborovanj osnovnih organizacij Socialistične zveze delovnega ljudstva, prisostvoval letni skupščini Republiške zveze kmetijskih združenj v Ljubljani ter imel razgovor z zastopniki Socialistične zveze delovnega ljudstva, sindikatov, AFZ in mladine v prostorih izvršnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva. Jutri bo bržkone odpotoval nazaj v Beograd.

Sprejmi pri predsedniku republike

Beograd, 3. jun. — Dopoldne je predsednik republike maršal Tito sprejel v poslovalnem obisku izrednega poslanca in pooblaščenega ministra Švice g. Roberta Kohlija.

Prav tako je sprejel dopolne burmanske kmetijske strokovnjake San Theina, načelnika oddelka ministrstva za kmetijstvo Ko Kojaja, učiteljske kmetijske šole, in Zanyina, asistenta ekonomskega oddelka univerze v Rangoonu.

Pomoč organizacije Care

Washington, 3. junija (Tanjug). Kakor se je zvedelo, je vlada Združenih držav Amerike dodelila organizaciji Care približno 1500 ton mleka v prahu, namenjenega Jugoslaviji. Med predstavniki organizacije Care in jugoslovansko ambasado v Washingtonu se vodijo sedaj razgovori o transportu te količine mleka v Jugoslavijo.

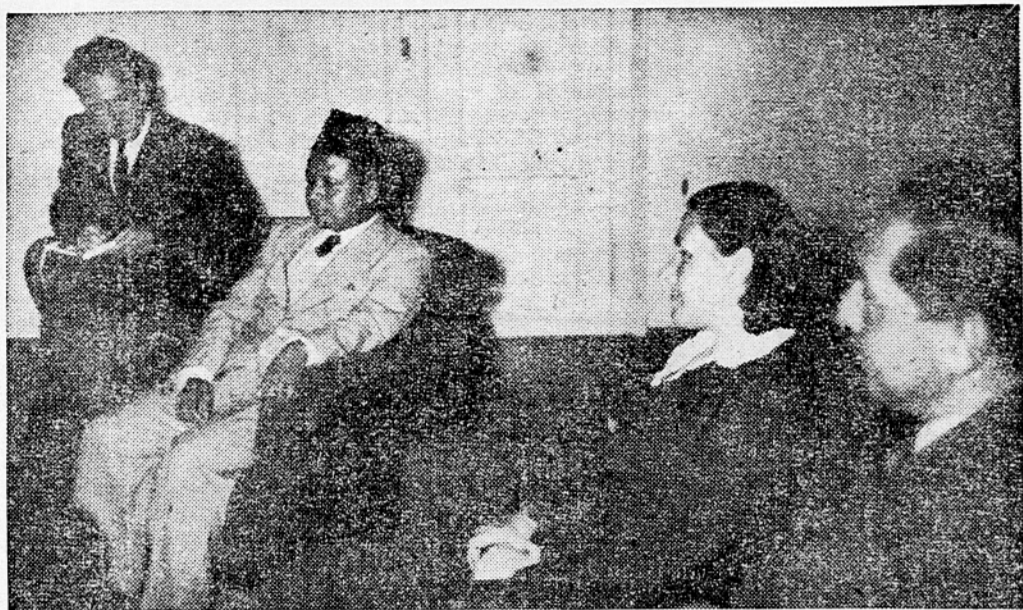
Zbor Glavne združne zveze je postavil smernice za bodoče delo

V celoti je osvojil sklepe 4. kongresa Socialistične zveze delovnega ljudstva o nalogah na vasi

Včeraj zjutraj je zbor združne zveze Slovenije nadaljeval z delom.

V teku dopoldanskega dela se je vrstilo 15 delegatov, ki so razpravljali o problemih združništva in sploš kmetijstva. V razpravi je bilo med drugim govora o sadjarstvu, kjer se danes občuti precejšnja vrzel zaradi pomanjkanja strokovno sposobnih učiteljev na šoli. Učitelji bi morali voditi tečaj za mladino, kjer pa to ni mogoče, naj bi vsaj sadjarji-praktiki poučevali mladino na šolah o sadjarstvu, predvsem v krajih, kjer je ta dejavnost zastopala.

Da brez široke prosvetne dejavnosti ne bo zadovoljivega razvoja kmetijske proizvodnje, o tem je bilo včeraj veliko govora. Ob sprositvi ekonomskih zakonov so tudi kmetijski strokovnjaki dobili konkretnije naloge, približali so se svojemu pravemu delu na vasi s tem, da so postali terenski svetovanci in izvrševalci nalog na terenu. Glede šolstva je bilo tudi izraženo mnenje, če morda ne gremo v decentralizaciji predaleč,

Sekretar Indonezijske socialistične stranke g. Sitorus Likong Mulija v razgovoru s tovarišči Vidom Tomšičem in Albertom Jakopičem v prostorih glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije

delegati navdušeno pozdravili. Sitorus se je zadržal dajše časa na zboru, kjer mu je prevajalec tolmačil potek razpravljanja.

V popoldanski razpravi je bilo tudi govora o mlekarstvu. Podprtano je bilo, naj združne ne grade majhnih nerentabilnih mlekarskih obratov, ker smo začeli graditi vrsto velikih obratov, ki bodo lahko prevzeli svo predelavo mleka. Delegat kmaške delovne zadruge iz Karlovca je podčrtal uspehe te zadruge, v katero sta letos med drugim vstopila dva člana, in sicer močnejša kmeta. Delegat iz Gorice se je zavzemal za to, da bi bilo čim prej treba začeti izvajati učinkovito obrambo proti toči po zgledu inozemskih držav.

V zaključni besedi k razpravi je tov. Viktor Avbelj podčrtal da je razprava sicer pravilno poudarjala strokovne naloge, ki jih imajo kmetijske zadruge pri dvigu kmetijske proizvodnje, premalo pa je pri tem poudarjala politične naloge kmetijskih združenj. Se enkrat je podčrtal uspehe, ki jih je združništvo v letu 1952 doseglo. Dejal je, da je bilo investirano v kmetijsko sivo več kakor kdaj koli po osvojitvi, in sicer 2 milijardi dinarjev, 1 milijardo pa je bilo približno državnih kreditov. Po desetletnem planu bi investicije v slovenskem kmetijstvu znašale 4 milijarde letno in smo se potemtakem že lani močno približali temu povprečju. Zasluga za to gre predvsem našemu državnemu vodstvu, ki je znalo pravilno oceniti naloge in pomen združništva za napredek kmetijske proizvodnje in razvoj so-

cializma na vasi. Na koncu je podčrtal, naj združni odbori v bodoče se bolj pazijo, da se odpravijo v združenih razne malverzacije in pa da se v našem združništvu odpravijo spekulantske tendence, ki hodijo v razkorak s splošno linijo razvojnega socializma. Odbori naj tudi skrbijo, da se v večji meri razvije v naših združenjih družna demokracija in odpravijo se zadnji ostanki birokratizma. Na koncu je pripravil, naj skupščina osvoji predlog delegata iz Slovenj Gradca, da naj bi naše zadruge v večji meri sodelovale z združenji na Korškem onstran meje in je predlagal, naj bi skrb za to povezovalo prevzela okrajna združna zveza v Slovenj Gradcu, kar je zbor sprejel z velikim odobravanjem.

V novi upravni odbor Glavne združne zveze Slovenije je bilo izvoljeno 45 delegatov, v izvršni odbor, ki ga je takoj po končanem zasedanju upravni odbor izvolil, pa so bili izvoljeni tovariši: Avbelj Viktor kot predsednik, Bernot Zivko, Gašper Anton, Ingolič Jože, Jakomin Ivan, Krmelj Maks, Levstik inž. Jože, Lubej France, Novinec Jože, Pajnter France, Perovšek Jaka, Peternel Anton, Pirkovič inž. Vilma, Siler Jakob, Zagar Zoran.

Sprejeti so bili tudi sklepi, ki v desetih točkah vsebujejo glavne smernice za bodoče delo naših kmetijskih združenj, smernice, ki so bile v glavnem podane že v razpravi in referatih. Z zbora so bili poslani pozdravi maršalu Titu, Edvardu Kardelju in Mihi Marinku.

PRED ODHODOM KOČE POPOVIČA NA DUNAJ Obisk bo še bolj poglobil odnose z Avstrijo

Beograd, 3. jun. Po obvestilih Jugopresa so v teku priprave za uradni obisk jugoslovanskega državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popoviča na Dunaju. Jugoslovanska delegacija bo na Dunaju od 29. junija do 7. julija. Po redni diplomatski poti se sedaj vodijo razgovori o dnevnem redu jugoslovansko-avstrijskih razgovorov. Kakor napovedujejo politični opazovalci, bo na dnevnem

nem redu vprašanje avstrijskega državnega sporazuma ter nekatera nerешena vprašanja med Avstrijo in Jugoslavijo, predvsem vprašanje jugoslovanske manjšine na Korškem. Vrnitev obiska avstrijskemu zunanjemu ministru dr. Karlu Gruberju, ki je bil lani v Jugoslaviji, smatrajo v Beogradu kot znak, da se bodo odnosi med obema državama še nadalje poglobljali. V zvezi s tem izražajo upanje, da bodo razgovori, ki jih bo imel jugoslovanski državni sekretar za zunanje zadeve z avstrijskimi državniki, dovedli do pravih rezultatov, do kakršnih je dovedel lanski obisk avstrijskega zunanjega ministra v Ju-

Sprejem v počastitev kronanja britanske kraljice

Beograd, 3. jun. Izredna in pooblaščenca veleposlanika Velike Britanije in Kanade sir Ivo Malleson in James Macdonald sta priredila sinoči v prostorih britanske veleposlanštva slavnosten sprejem v počastitev kronanja britanske kraljice Elizabete II. Sprejema so se poleg drugih udeležili podpredsedniki zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, Aleksander Ranković in Mosa Pijade, člani zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović, Rodoljub Colaković, Ivo Kosanović, državna podsekretarja Aleš Bebler in Bogdan Crnobrnja, generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Vilfan in drugi. Jugoslovansko ljudsko armado so zastopali generalpodpolkovnik Otnar Krečič, viceadmiral Srečko Manola in drugi generali. Sprejema so se udeležili tudi člani diplomatskega zbora.

Avstrijski proračun

Dr. Kamitz zahteva znižanje proračunskih postavk

Dunaj, 3. junija (Tanjug). Avstrijski minister financ Kamitz je pristal vsem ustanovam splošna navodila za sestavljanje državnega proračuna za 1954. leto. V teh navodilih je zahteval, da se postavke v proračunskem predlogu znižajo, kolikor je mogoče, da ki jil finančno ministrstvo ne bilo prisiljeno linearno zniževati. V obrazložitvi svoje okrožnice ugotavlja dr. Kamitz, da so bile predvideni izdatki v letošnjem proračunu v mnogih primerih prekoračeni. Razen tega pa obremenjujejo proračun tudi

Manifestacija ljubljanske mladine

V soboto popoldne ob štirih se bodo zbrali na Taboru ljubljanske mladinske delovne brigade. Prišli bodo tisti mladi ljudje, ki so takoj po osvojitvi domovine »grabili za delo, tisti poštvalni mladi ljudje, ki so na Bohinjskem pripravljali les, ki so na Krškem pomagali pospravljati letino, ki so regulirali Pesnico, ki so gradili nove železnice od Brčkega do Banovičev, od Šanca do Sarajeva, od Dutovelj do Sežane, pri Borovnici, tisti, ki so gradili ceste med Beogradom in Zagrebom, Ljubljano in Vrhniko, Celjem in Sempetrom in še v nešteti drugih prostovoljnih delovnih akcijah ustvarjali s svojimi napori nemiljave spomenike novega patriotizma mladega rodu.

Zbrali se bodo mekdanji brigadirji. To pot brez lopat in strojev. To pot bodo samo manifestirali svoje zadovoljstvo nad delom, ki so ga v teh zadnjih letih ustvarili. Tisti brigadirji ki so bili na petih ali več delovnih akcijah, bodo prejeli posebna odličja — delovni znak Ljudske mladine.

V soboto ob petih popoldne bo pa na Trgu revolucije mladinsko zborovanje. Brigadirji bodo še enkrat obudili spomin na svoje veliko delo in prav tako kot oni sami, bodo skupno z njimi proslavljali ta spomin tudi njih matere in očetje. Zbrali se bodo vsi: tisti, ki so gradili in tisti, ki so s ponosom spremljali to veliko delo svojih dragih.

Začetek konference generalistabov balkanskih držav

Atene, 3. junija (Tanjug): Danes dopoldne ob 9 se je začela v Atenah konferenca predstavnikov generalnih stabov Jugoslavije, Grčije in Turčije. Jugoslovanski delegacij vodi namestnik načelnika generalistaba, generalni podpolkovnik Ljubo Vučković, na čelu grške delegacije je pomočnik načelnika grškega generalistaba general Panatanasijadis, na čelu turške delegacije general Sul. V prisotnosti načelnika grškega generalistaba generala Kitrikidisa je otvoril konferenco in pozdravil navzoče grški ministere narodne obrambe Kanelopoulos. Prva seja je bila končana dopoldne, naslednja pa bo jutri.

Slavnostna predstava v Drami ob 60-letnici MIROSLAVA KRLEŽE

Včeraj je prispel v Ljubljano hrvatski književnik in akademik Miroslav Krleža, ki praznuje letos svoj šestdesetletnik. Drevi se bo udeležil slavnostne predstave v ljubljanski Drami, ki mu jo prireja Slovensko narodno gledališče.

Miroslav Krleža je eden izmed najbolj prominentnih revolucionarnih kulturnih delavcev v jugoslovanski zgodovini zadnjih desetletij. Svojo izredno umetniško silo ter ostro družbeno analitično in kritično misel je manifestiral v bogati zbirki vsakovrstnih leposlovnih del. Tem se pridružuje vrsta esejev, študij in ideoloških spisov. Danes je zlasti dragoceno njegovo delo, ki ga s svojo edinstveno erudicijo opravlja kot pobudnik in organizator Jugoslovanske enciklopedije. Prav posebno mesto v moderni jugoslovanski literarni umetnosti pa zavzema Krleža kot dramatik.

Vsa večja jugoslovanska gledališča so letos proslavila pisateljev jubilej z reprezentativnimi uprizoritvi njegovih del. Z istim namenom bo danes v ljubljanski Drami predstava drame »Agonija«, ki je del njegovega osrednjega cikla v Glembočevih.

Pred spremembami zakona o gozdovih

»Slov. poročevalci« je pred kratkim objavil kratko obvestilo, da je izvršni svet ljudske skupščine LRS na svoji seji med drugim razpravljati tudi o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdih. Mogoče se bo kdo vprašal, zakaj pa že spremembe zakona o gozdih, saj je stopil v veljavno obdobje leta 1950.

Res je, da doba treh let ni dolga, vendar v naglem razvoju našega gospodarstva pomeni to, da se celo razdobje ter je tudi sedanjost stanje in razvoj gozdnega in lesnega gospodarstva, v zvezi z ostalim našim gospodarstvom, zahtevalo izdajo novih zakonskih predpisov.

Glavna značilnost novega zakona o gozdih je v tem, da je to izrazito gospodarski zakon, ki ga narekuje današnja faza našega družbenega in ekonomskega razvoja, današnje stanje našega gozdnega in lesnega gospodarstva in bodoči razvoj našega gospodarstva sploh.

Ce obravnavamo naše gozdno gospodarstvo s tega vidika, s te širine je jasno, da ga ne moremo obravnavati izolirano ne oziraje se na ostale gospodarske panoge.

Zaradi tega predvideva novi zakon o gozdih sestavo okvirnega načrta za perspektivni razvoj gozdnega in lesnega gospodarstva, uostreva je pri tem današnje dejansko stanje in zmogljivost gozdov ter možnost dviga gozdnega proizvodnje v skladu s potrebami našega splošnega gospodarstva.

Na temelju takega okvirnega načrta, določa nadalje novi zakon o gozdih, da se morajo sestaviti gozdnogospodarski načrti za posamezne gospodarske enote.

Pri teh določilih je zlasti poudarjeno načelo trajnosti donosa gozdne proizvodnje po posameznih gozdnogospodarskih območjih. Brez tega načela si ni mogoče zamisliti naravnega razvoja lesne industrije niti ostalega gospodarstva, ki se razvija in gradi na trdnem dotoku lesa kot surovine ali kot polizdelka za nadaljnjo predelavo, kakor tudi tistih za katere nimajo gozdovi prav poseben zadrževalni oz. varstveni roven (vodno gospodarstvo, elektrogospodarstvo, promet itd.).

Nadalje je v osnutku zakona o gozdih zlasti poudarjena važnost obnove in vrstila gozdov ter ohranjanje in zboljšanje gozdnega fonda sploh. V tej zvezi določa pravilno ureditev pašne, izkoriščanja strelje, sečnje, spravila in predelovanje lesa v gozdih Treba je vsakakor zajeziti prekomerno sečnje.

Razširjeni so predpisi, ki določajo razlaganje gozdov za varovalne, pri čemer je zlasti dan poudarek gozdom v hudourniških in padavinskih območjih voda, zlasti takih voda, ki so energijsko pomembne in zadržujejo prenatrto odtekanje vode. Dalje gozdovi, ki varujejo vodnogospodarske in energetske-tehnične naprave proti zaprudenju.

Vsa ta določila so v skladu z elektrifikacijo ter industrializacijo naše domovine.

Da se prepreči nenačrta izgradnja in razširitev lesnoindustrijskih naprav in gozdnoprometnih sredstev, ki bi ne bile v skladu z načrtom za perspektivni razvoj gozdnega in lesnega gospodarstva, je zato potrebno prepričanje soglasje pristojnega republiškega organa. Ta predpis je zlasti sedaj zelo aktualen, ko se zaradi trenutne konjunktne kažejo močne tendence za gradnjo raznih lesnoindustrijskih naprav, ne glede na zmogljivost gozdov in ne oziraje se na perspektivni razvoj naše industrije. Gradnja gozdnih prometnih naprav pa mora vskladiti z delovnimi potrebami racionalnega gozdnega gospodarstva in ne samo s potrebami eksploatacije gozdov.

PRED OBISKOM BURMANSKE GOSPODARSKE DELEGACIJE

Naše možnosti in burmanske potrebe

Sredi tega meseca bo prispela v našo državo posebna delegacija Burme zaradi nabave investicijske opreme. Delegacija vodi minister za socialne zadeve in javna dela v burmanski vladi g. Bo Min G a u n g. Ta delegacija je doslej obiskala Japonsko, Združene države Amerike, Anglijo in nekatere evropske države, da bi se seznanila z možnostmi za nabavo razne investicijske opreme, ki jo potrebuje Burma za svoj ekonomski razvoj v naslednjih osmih letih.

Burmanska vlada je lani sprejela posebno resolucijo o ekonomskem razvoju, ki predvideva gradnjo novih tovarn in modernizacijo že obstoječih. Burmanska vlada se je s sprejetjem te resolucije odločila izdati letno 200 milijonov dolarjev za investicije v rudarstvu, industriji, kmetijstvu in prometu. S temi vsakoletnimi investicijami namerava Burma ponovno doseči predvojni živ-

ljenski standard in ustvariti osnovo za nadaljnje izboljšanje življenjskih prilik v Burmi.

Kljub veliki škodi, ki jo je prtrpela Burma med minulo vojno, kaže tamosnje gospodarstvo lep napredek. Burma ima že več let aktivno trgovinsko bilanco, tako da so znašale konec minulega leta njene šterlinske rezerve 174 milijonov dolarjev, rezerve v drugih valutah pa 31,7 milijonov dolarjev.

Gospodarska delegacija, ki bo prihajanje dni prišla v našo državo, se posebno zanima za nabavo železniškega materiala, potniških in tovornih avtomobilov, za nabavo ladij in drugih naprav potrebnih za plovido, dalje za naprave, potrebne za ureditev namakalnih sistemov, za opremo hidroelektrarn, za kmetijske in gradbene stroje, kakor tudi za telekomunikacijske aparate.

Jugoslovanski gospodarski krogi menijo prav zaradi tega, da obstajajo vsi pogoji za tesnejše ekonomske stike z Burmo, še zlasti zato, ker se strukturi izvoza obeh držav medsebojno izredno dopolnjujeta. Nasa država bi na primer lahko uvažala iz Burme kavčuk, cin, razne vrste leskov, voska in smol, dalje industrijska olja in juto.

Vsakoletne burmanske investicije znašajo 200 milijonov dolarjev

Vladimir Dedijer predava v Mariboru
Maribor, 3. jun. Jutri ob 18. bo v Mariboru predaval v unionski dvorani Vladimir Dedijer, sekretar komisije za zunanje-politična vprašanja pri CK ZKJ, o aktualnih zunanje-političnih vprašanjih. Tovariš Dedijer se je odzval povabilu glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

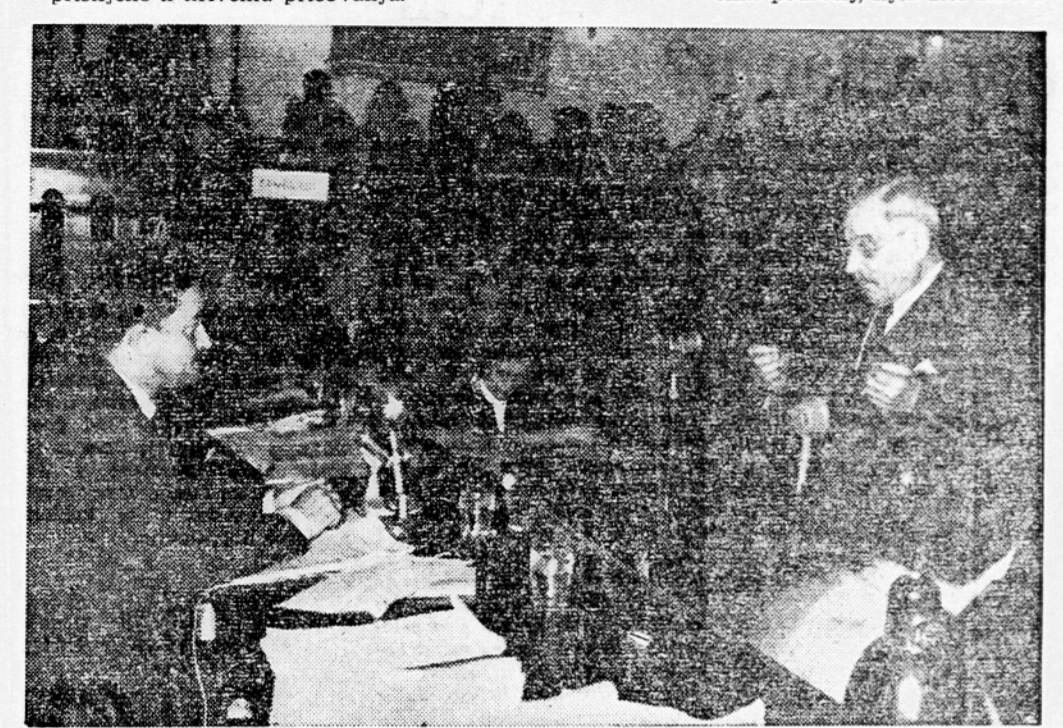
Po odkritju nafte v Vojvodini — nov vir v Bunjanih
Komaj je minilo nekaj dni, ko so začeli privikrat s proizvodnjo nafte v vojvodinski vasi Jeremenovci, nedaleč od Velike Grede in že je prispela vest, da so odkrili še nova naftonosna polja v Bunjanih pri Sumečani okoli 45 km od Zagreba. Novi izvori nafte pri Bunjanih so bili odkriti v isti geološki formaciji, kakor v Sumečanih in Gojlu. Novo naftonosno polje bodo začeli eksploatirati še letos, medtem pa že daje vrtna v Jeremenovcih v Vojvodini dnevno okoli 20 ton nafte.

Livarna zagrebške tovarne »Prvomajske« pred obratovanjem
Konec prihodnjega meseca bo začela obratovati nova livarna zagrebške tovarne orodnih strojev »Prvomajska«.

Glavni pobudnik solunskega procesa je bil Aleksander Karadjordjevič

ker ni mogel trpeti nobenega človeka ki je bil priljubljen v vojski in med ljudstvom

Beograd, 3. jun. Na včerajšnji popoldanski sodni razpravi o solunskem procesu je bilo končano zasliševanje Radoje Laziča, kakor je sodišče prešlo na branje listin. Popoldne je Radoje Lazič odgovarjal predvsem na dvojce vprašanj: Ali je bila organizacija »Zedinjenje ali smrt« znana v srbski javnosti, čeprav je bila tajna, in s kakšnimi sredstvi so bile priče v solunskem procesu prisiljene k krivemu pričevanju.

Na sodni razpravi v Beogradu o obnovljenem solunskem procesu se je izmed 12 obsojenih polkovnik bivše srbske vojske Radoje Lazič, ki je sedaj v 78. letu starosti. Ostali njegovi tovariši so bili ustrešeni ali pa so pomrli.

Radoje Lazič je izjavil, da so za organizacijo »Združenje ali smrt« vedeli mnogi ljudje.

Šiž je na primer postal general. Oni, ki je prišel proti meni, je dobil zemljo v Vojvodini, čeprav ni bil dobrovoljec. Vsi so čakali na višji položaj. To so bili brezvestni ljudje, ki so se vezali na onega, ki je bil na oblasti. Proces je bil vpriporčen, da se obglavi Apisa, vse drugo je bila samo krinka. Tudi onadva grešnika, ki sta pokopana poleg Apisa na solunski ravnini, sta bila žrtvi te inscenacije. Proces je insceniral Aleksander Karadjordjevič s Petrom Zivkovičem. Aleksander še ni prišel na oblast, ko si je že ustvaril kamarilo. Ideja se je rodila v Aleksandrovi glavi, vse drugo pa je izvršila kamarila okoli njega. Aleksander je strašno sovražil Apisa in sploh vse ljudi, ki so bili popularni. Govorili so, da Aleksander ni mogel spati zaradi Apisove popularnosti. Sovražil je tudi vse srbske vojvodince, čeprav jim ni tega povedal v obraz. Aleksander je bil zelo dvoilčen človek.

živelj. Kakor je razvidno iz zapisnika solunskega procesa, je predsednik vojaškega sodišča v Solunu odzval besedo obtožbenemu, ko so skušali opisati pravi nam in program

Vdova v solunskem procesu obsojenega in ustrešjenega art. majorca Ljubomira Vulovića

organizacije »Zedinjenje ali smrt«, češ da so odgovorni le za dejanja, zaradi katerih jih obremenjuje obtožnica, namreč za dejanja, ki jih niso zakrivil.

Knjižni program Prešernove družbe za leto 1954

Vsi člani Prešernove družbe bodo prejeli najkasneje do 1. decembra 1953 naslednjih pet knjig:

1. KOLEĐAR ZA LETO 1954.
2. Ciril Kosmač: POMLADNI DAN — povest.
3. Ivan Ribič: STOPINJE V SNEGU in ZGODBA O ZAKLADU — povesti.
4. Ivo Zorman: IZ OBROCA — mladinska povest.
5. SKRIVNOSTI ATOMA — poljudnoznanstveno delo.

KOLEĐAR bo obsegal 160 strani velikega formata. Tiskan bo na boljsem papirju. Koleđarski del bo dvobarven in pripravila opremo zanj Slavko Pengov. Poleg tega bo imel 16 strani ilustracij v bakrotisku ter vrsto krajših literarnih, poljudnoznanstvenih in drugih prispelkov. Tako bo predstavljal pravo revijo, po kateri bo vsakdo vedno rad segal.

Povest Cirila Kosmača »POMLADNI DAN« je že dosegla popoln uspeh in bo zadovoljila tako preprostega kakor tudi zahtevnejšega čitatelja. Avtor pa je delo predelal in razširil. Knjiga bo obsegala okoli 180 strani navadnega knjižnega formata.

Povest Ivana Ribiča »STOPINJE V SNEGU« je ena naših najbolj originalnih povesti o dobi, ko je šlo slovenskemu ljudstvu za biti ali ne biti. Po-

leg te povesti bo v knjigi prvič objavljena tudi povest »ZGODBA O ZAKLADU«. Knjiga bo obsegala okoli 200 strani normalnega obsega.

Mladinska povest Ivota Zorman »IZ OBROCA« je zelo napeta zgodba o tem, kako so naši otroci posegli v narodno-osvobodilno borbo. Mladina bo v navdušenjem segla po njej, s prav takim zanimanjem pa jo bodo brali tudi starejši ljudje.

V knjigi »SKRIVNOSTI ATOMA« bodo pri nas prvič objavljene na poljuden način vsi izdelki, ki so v zvezi z atomsko energijo v dobrobit človeštva. Poverjeniki Prešernove družbe in vse knjigarne bodo sodelovale člane predvidoma še do 1. avgusta t. l. Clanarino 240 dia lahko člani plačujejo tudi v obrokih in mora biti plačana najkasneje do 1. novembra t. l. Prešernova družba

Sežana bo dobila

TOVARNO RADIJSKIH APARATOV

Pomemben sklep ljubljanske tovarne »Telekomunikacije« — Takse bodo v sežanskem okraju porabili za pomč gospodarsko zaostali našem

Na zadnji okrajni skupščini v Sežani je izvršni odbor okrajnega ljudskega odbora predložil v odobravitve vrsto novih pomembnih gospodarskih ukrepov. Po živahnih razpravah je skupščina med drugim izglasovala uredbo o uvedbi raznih taks na žganjeh, na trolejnem električnem pajcu, na veseljenju predstave, na gostinjske plesne, na tombolje, na kupoprodajne pogodbe o neopremčninah, na prošnje in vloge, na oporoče, na pse, na zemelne pogodbe itd. Od vseh taks, ki se bodo porabile v posameznih okrajnih sežanskem okraju, bodo dobili občinski ljudski odbori 40%, okrajni ljudski odbor pa 60%. Delež okraja na teh taksah je večji zaradi tega, da bo okraj lahko dobil pomoč istim občanom, ki sprito gospodarske zaostalosti ne morejo pričakovati pomembnejših dohodkov iz tega novega vira. Te občine so predvsem v Slovenski Istri. Ostali dohodki iz pobranih taks pa bodo uporabljeni izključno za komunalne potrebe, predvsem za gradnjo stanovanjskih hiš.

Med najvažnejše sklepe zadnje-

ga zasedanja okrajne skupščine pa spada vsakakor odločitev, da se odstopi novozgrajeno tovarniško poslopišje ki je bilo sprva namenjeno za preselitev sežanske tovarne pleten, podjetju »Telekomunikacije« iz Ljubljane. To podjetje je sklenilo urediti v Sežani tovarno radijskih aparatov, ki bo

izdelovala letno okoli 20 tisoč radijskih aparatov. Za tovarno pletenin so sklenili še do konca letošnjega leta zgraditi nove prostore. S tem sklepom, ki ga je skupščina soglasno odobrila, je končno na najboljši način rešeno vprašanje obstoja in razvoja sežanske tovarne pletenin, hkrati pa tudi vprašanje ustanovitve nove tovarne za proizvodnjo radioaparatur. Ta tovarna bo mnogo pomembna za sežanski okraj, ker bo omogočila zaposlitev razpoložljive delovne sile in s tem tudi povečanje življenjskega standarda prebivalcev sežanskega okraja.

Z. Z.

KONGRES V ODMORU

Navadno je v hodnikih obdvorani, odmor prav tako zanimiv, kot kongres, ki zaseda v dvorani. Tokrat ni bilo nič drugega. Zbor se je pravzaprav nadaljeval tudi v odmoru. Kmetje — združenci, ki so se zbrali na zborovanje iz vseh strani Slovenije, so izrabili odmor, da kar med seboj izpolnijo posamezne diskutante, jih kritizirajo ali pa pohvalijo, češ pametno so povedali. Zadržanikom to pot ni šla v račun določena kandidatska lista. Kongres v odmoru, če lahko tako rečem, je sivar ocenil kar precej kritično. »Zakaj naj bi ne pripisali novih kandidatov brez črtanja že predlaganih. Saj to ne gre, če se kandidatska komisija s temi strinja. Sicer pa saj bi znali zbrati najboljšje, tudi če jih bo 5 ali celo 20 tisoč, kot jih je treba izvoliti.« Takile komentarji so lahko tudi poučni za naše delo.

Sredi množice kmetov sem zaman iskal delegate iz najboljših splošne zadruga v naši republiki — iz Dragatova. Ni bil izvoljen in zato mi je ostal v rokah le dolg spisak z trinšestdesetimi vprašanji. Vsako vprašanje vomeni del dejavnosti zadruga in ob robu so bile pripisane točke, včasih deset, drugič štirideset. Ocenitev! Prvi nič ne sumim kaj mislite, da je predobro ocenjevali, toda točke mi niso znače povedati, odkod toliko živine v zadrugi, na primer. Zato sem srečno izbral iz temne množice vsaj delegata druge najboljšie zadruga — iz Zreča. Tovariš Mariniček Jože pa je kar neposredno sremenil točke, ki jih je dosegla nleova zadruga v oestre podatke. Pri njih imajo kar štirinajst osetkov. Gradbeni osetek bo letos spravil pod streho veliko lono za vse poljedelske stroje s tremi traktorji, dalje klet za sadje in

delom ustvarili moderne pregonске pašnike. Če bodo imeli na teh prašnikih vsaj približno tako dobre krave, kot je tista od Kvasa iz Zreča, ki da letno že nad 3000 kg mleka, potem bodo nedvomno med najboljšimi živinorejci Slovenije. »Svico v malem pa že imate.« sva zaključila z tov. Mariničkom.

Ce je tov. Borisov Jokič delegat Srbije, predsednik zadruga iz vasi Stapore blizu Uzič trčil, da je živinoreja pri nas daleč pred njihovo, sem mu po novinar-skem zaslišanju zreškega zadržnika rad verjel. Se vedno je buča nesreča za živinorejo Sumečadije in tov. Jokič je nadvse zadovoljen, da mu je uspelo za zadrugo prav v Sloveniji kupiti 40 plemenskih krav. Razumem, kot gost je tovariš vse naše delo hvalil in trčil da se pri njih zadruga le preveč ukvarjajo s trgovino. Prav tu pa sepa in še precej tudi naše združništvo. Ce bi se uspeli večkrat pogovoriti in izmenjati izkušnje, bi to koristilo našim in srbskim združnikom.

Odmorov je bilo tokrat malo. Kongres je temeljito izkoristil čas. Se Druškovića iz Ljubnega, tudi nagradne zadruga, sem našel in zanimivo — tudi on je pripovedoval o pašnikih in o »hudih bojih z gozdnimi upravami za nova travišča. Toda kar je glavno, izid je povsod uspešen za živinoreje. Seveda pa tudi vodarji niso oškodovani. Z tovarševim Koširjem, članom zadruga iz Dobrave, ki je bila naravnana s tretjo nagrado, na sva kaj naglo končala: »Mi vam nismo nislali, pa tudi vi nas niste obiskali. Dajte, pridite k nam, potem boste naše plesne orenili naše uspehe.« Zbor je nadaljeval z delom, zvonec je pet minut klical v dvorano.

M. S.

Tako je zunanji minister v času balkanske vojne zahteval od Apisa, naj pove svoje mnenje o položaju v vojski. Apis je Laziču o tem povedal: »Ko sem prišel k ministru, mi je dejal: »Dajte mi to vašo Crno roko in proučiva nekatere stvari.«

Nato je Lazič navedel, da je bilo v solunskem procesu prepovedano kar koli govoriti o sarajevskem atentatu in o delu organizacije izven Srbije.

Vprašanje, ali je kdo v zaporu vplival nanj, kako naj govori v procesu, je Lazič potrdil. »To je bil kapetan Stojkovič, nadzorni oficir, ki je prišel prvega dne zopora v mišjo sobo in začel govoriti, kako mu je žal, da sem tu, da bo imel velike neprijetnosti itd. Dobil sem vtis, da je prijatelj, pa sva se nekoliko zblížala. Psoval sem, kaj jim bo ta komedija sedaj, ko smo pregnani iz države. Kasneje mi je med razpravo rekel Stojkovič: »Veš, taka je ta zadruga. Apis je v zvezi s Petrom Zivkovičem. Dogovarjata se. Pero obvešča Apisa, a Apis mene in Protiča. Ves proces se bo končal takole: Apis bo nekoliko kaznovan, ker je bil v tajni organizaciji, vsi pa bodo izpuščeni. Da bi ga lahko kaznovali, je potrebno, da ga nekoliko obremenjujete. Apis vam sporoča, da morete kakšno besedo tudi nanj vrtniti.« Stojkovič in Protič sta brčkone tudi drugim govorila tako, vendar pa jaz niti najmanj nisem obremenjeval Apisa. Pozneje smo spoznali, kdo je Stojkovič, bilo pa je že prepozno.

Na vprašanje, s kakšnimi sredstvi so vplivali na priče, da so krivo pričale, je Lazič dejal: »Mislim, da so jim obljubili, da bodo nagradjeni. Predsednik sodišča Petar Mi-

Pomembna izjava o dviganju cen v trgovini

Beograd, 3. jun. Sekretar centralnega odbora sindikata trgovskih uslužbencev tov. Milan Dundžerović je beograjskim novinarjem podal danes izjavo o neupravičenih zaslužkih v trgovini. Med drugim je dejal:

»Delavski sveti v trgovini prepustjajo politiko cen strokovnjakom, katere zanimajo samo interesi podjetja, ne pa tudi interesi potrošnikov. V trgovini je večina poštenih ljudi, toda

Izid natečaja »Prešernove družbe«

Na razpis natečaja Prešernove družbe v februarju je dospelo 40 rokospisov: 22 ljudskih povesti, 15 mladinskih spisov ter 5 poljudnoznanstvenih del.

Po oceni veččlanskega uredniškega odbora in po presoji tajništva Prešernove družbe ni bila podeljena I. nagrada za ljudsko povest, pač pa dve drugi nagradi po 30.000 din, ki jih prejmeta: Vresnik Drago iz Maribora za povest »En dan vojne« ter Mimi Malenšek iz Ljubljane za povest »Globe« so korenine. Nagradi za poljudnoznanstveno delo nista bili podeljeni, ker ni nobeno delo povsem ustrezalo razpisu.

Za mladinsko povest je bila podeljena samo I. nagrada 50.000 din, ki jo prejme Zorman Ivo iz Predvorja za mladinsko povest »iz obroča«. Nagradjena dela bo družba odkupila za svoje redne ozir. izredne izdaje. Poleg tega je družba prejela izven natečaja 5 rokospisov, od katerih je bila sprejeta in odkupljena zbirka mladinskih novel in črtic Josipa Ribičića »Za zapah«. — Glavni odbor Prešernove družbe.

sistem brutto zaslužkov jim onemogoča, da bi prišli do veljavne.

Ko je govoril o stališču sindikata glede vprašanj v trgovini, je Dundžerović dejal, da mora trgovina tudi upoštevati, kakšne so plačilne možnosti potrošnikov in kakšna je njihova življenjska raven. Trgovina pa zvišuje cene, ne da bi upoštevala dejanske stroške podjetja in ne da bi se borila za realne plače. Dejstvo je, da gre, če je povprečni plačni fond prekoračen za 100%, okoli 77% za davek na plačni fond, kar praktično pomeni, da potrošniki preko trgovine plačujejo davek, katerega naša skupnost od njih sploh ne terja. Tako stališče trgovine je treba ostro obsoditi, je rekel Dundžerović, zlasti v tržnem trgovanju, ker ni mogoče pojasniti, zakaj plačujemo ležne blago po istih cenah kakor lani, ko je bila velika suša. Delavski sveti bi mogli pri izboljšanju položaja v trgovini odigrati pomembno vlogo. Na koncu je Dundžerović dejal, da bi bilo morda treba spremeniti tudi organizacijo trgovine s tem, da bi se osnovala potrošniške zadruga.

Pomlad češke manjšine

Daruvar, 3. junija Od 6. do 10. junija bo v Daruvarju zlet čeških otrok pod geslom »Pomlad češke manjšine«. Na proslavi bodo sodelovali dijaki češke osnovne in srednje šole, kakor tudi dijaki hrvatskih šol iz Daruvarja in okolice. V okviru festivala bodo predvajali gledališke igre in narodne plesne.

Dve knjigi

PRED GLASOVANJEM V FRANCOŠKI SKUPŠČINI

Socialisti za Mendès-Francea

Konferenca Britanske skupnosti narodov

V Italiji sta hkrati izšli dve knjigi, ki sta po svoji vsebini in namenu zelo različni. Medtem ko je prva knjiga o »De Gasperiju v italijanski politiki« namenjena predvsem italijanski volilni kampanji in nekaj doprinos k volilni agitaciji krščansko-demokratske stranke, pa je druga knjiga namenjena otrokom. V obeh pa je poudarek na Trstu.

Mendès-France je opozoril na nizko francosko proizvodnjo in kot glavno načelo postavil zvišanje proizvodnje in polno zaposlitev. Francija bi morala na Bermudih predložiti načrt za rešitev vprašanja Indokine — Vprašanje Tunizije se mora rešiti z lojalnimi razgovori

Mendès France

Pariz, 3. junija (AFP). — Seja francoske narodne skupščine se je pričela davi ob 9. uri z govorom Pierra Mendès-Francea, kateremu je predsednik republike Vincent Auriol podelil mandat za sestavo nove francoske vlade.

Mendès-France je v začetku svojega govora obrazložil stališče do gospodarskega položaja Francije ter navedel besede Paula Reynauda, da bo proračunski deficit v prihodnjem letu znašal tisoč milijard frankov. Ko je navajal, da se je ameriška proizvodnja od leta 1929 podvojila, proizvodnja Vel. Britanije in Zahodne Nemčije povečala za 50%, je Mendès-France dejal, da se je v tem času francoska proizvodnja povečala samo za 8%. Poudaril je, da padanje gospodarskega potenciala vpliva tudi na padanje vojnega potenciala ter naglasil, da je treba revidirati organizacijo narodne obrambe, tako da bi se ponovno določile njene naloge. Kot eno glavnih nalog svojega programa je navedel povečanje proizvodnje.

Pariz, 3. junija (r). V popoldanski razpravi o predlogih novega mandatorja za sestavo francoske vlade Pierra Mendès-Francea v zvezi z njegovo investituro so govorniki socialistov in radikalnih socialistov izjavili, da bodo glasovali za investituro. Ob 20. uri pa je bila razprava prekinjena in se bo nadaljevala ob 21., nakar bodo glasovali o investituri Mendès-Francea.

Glavna naloga njegove vlade, ki bo prav tako vodila tudi učinkovito socialno politiko in skušala odpraviti deficit v trgovinski bilanci. Ko je govoril o Tuniziji in Maroku, je Mendès-France dejal, da njihov gospodarski razvoj ne more rešiti političnih problemov, ki se tam postavljajo. Glede Tunizije je dejal, da so potrebni lojalni razgovori, ker meni, da nasilna in zunanji vpad lahko samo zaostre napetost. Dejaj je, da bo vlada storila ukrepe, ki bodo dovedli do prenehanja napetosti.

Glede bermudske konference je Mendès-France naglasil, da bo predstavnik Francije obrazložil predstavnikom ZDA in Vel. Britanije, da vojna v Indokini ogroža narodne sile ter da bo treba v zvezi s splošnim razvojem dogodkov v Aziji predložiti točen načrt za rešitev tega vprašanja. V drugi zvezi je opozoril skupščino, da bi nadaljevanje sedanje stagnacije, še bolj pa novo padanje proizvodnje, predstavljalo nevarnost za državo. Mendès-France je poudaril, da je polna zaposlenost predpogoj za izboljšanje življenjskega standarda. Dejaj je, da bo

Adenauer je zaskrbljen

Bonn, 3. junija. Nenaadni odhod načelnika političnega oddelka zahodnonemškega zunanjega ministrstva Blankenhorna v ZDA so bonnski uradni krogi obrazložili s tem, da hoče kancler Adenauer pokazati, da njegova vlada ne bo priznala nikakršnega sporazuma veselih, bodisi na Bermudih ali pa na morebitni četvrtini konferenci, ki bi bil dosežen na račun Nemčije in brez njene vernosti. Bonnska vlada pa meni, da so četvrtini razgovori o nemškem vprašanju zaželeni in potrebni, hkrati pa zahteva, naj bi nemško vprašanje proučevali v duhu svoječasniš razgovorov med kanclerjem Adenauerjem ter Eisenhowerjem in Churchillom.

Sedanjo živahno diplomatsko dejavnost bonnske vlade spravljajo v zvezo z njeno težnjo, da bi poslala na bermudsko konferenco svojega opazovalca in hkrati prepričala zahodne veselice, predvsem ZDA, da se bo z vsemi silami zavzemala za združitev Evrope. Tesnejše stike bonnske vlade z vlado ZDA ocenjujejo kot poskus povezati se bolj trdno washingtonska in bonnska gledišča o rešitvi nemškega vprašanja ter vskladiti nemško in ameriško gledišče o

Socialisti zahtevajo preiskavo glede afera s piastro

Pariz, 3. junija (Tanjug). Parlamentarna skupina socialistične stranke v narodni skupščini je soglasno sklenila, da bo zahtevala ustanovitev parlamentarne ankete komisije, ki naj bi raziskala, kako je bilo mogoče, da so se več let vršile spekulacije in zlorabe z indokinsko piastro ter da se najde krivice.

Afera z indokinsko valuto je prišla v javnost pred mesecem dni, čeprav so bili pristojni francoski krogi že preje o tem obveščeni. Zaradi slabega nadzorstva oblasti in razlike med uradnim kurzumom med piastrom in frankom ter dejansko vrednostjo piastre so nekateri poimci ter voditelji gospodarskih in finančnih ustanov uspeli zaslužiti velike vsote pri prenašanju piastre v Francijo. Ko je afera prišla v javnost, je bila francoska vlada prisiljena izvršiti devalvacijo piastre.

Churchill bo skušal pridobiti predsednika vlad Britanske skupnosti narodov za svoje stališče o mednarodnih vprašanjih

London, 3. junija (AFP). Danes popoldne se je v poslopiju predsedstva vlade pričela konferenca devetih predsednikov vlad dežel Britanske skupnosti narodov, ki bo trajala 6 dni in na kateri bodo proučili mednarodna gospodarska, politična in socialna vprašanja. Na konferenci bodo razpravljali tudi o trojnem sestanku na Bermudih, o eventualnem sklicanju četverne konference in o zboljšanju odnosov med zahodnimi silami, zlasti z ZDA, kakor tudi o zboljšanju odnosov s Kitajsko. Predsednik britanske vlade Sir Winston Churchill bo skušal dobiti podporo vlad dežel Britanske skupnosti narodov za svoje stališče, kar bi mu omogočilo, da bi na bermudsko konferenco odšel kot predstavnik velike skupine narodov.

Na konferenci bodo posebej razpravljali o pogajanjih za premirje na Koreji, kakor tudi o stališču dežel Britanske skupnosti narodov do težav, ki onemogočajo sklenitev sporazuma za prekinitev sovražnosti.

Britanski, avstralski in novozelandski predsedniki vlad bodo proučili tudi vprašanje sporazuma med Avstralijo, Novo Zelandijo in ZDA in razpravljali o možnostih event. pristopa Velike Britanije in drugih dežel k temu sporazumu.

Reorganzacija Uprave za vzajemno varnost

Ameriški program ekonomskega in tehničnega sodelovanja in regionalnem temelju

Washington, 3. junija (AFP). Direktor Uprave za vzajemno varnost Harold Stassen je izjavil na tiskovni konferenci, da se bo občitno sklicilo osebje uprave. Osebe Uprave za vzajemno varnost v Evropi se bo zmanjšalo za kakih 25%, v Franciji, kjer je sedež uprave za Evropo pa za več kot 50%.

Harold Stassen je dalje izjavil, da bodo ameriški programi ekonomskega in tehničnega sodelovanja v prihodnje izvedeni na regionalnem temelju namesto po posameznih državah, če bo načrt predsednika Eisenhowerja za preobnovo zunanjega ministrstva začel veljati 1. avgusta. Stassen je pripomnil, da bo zunanje ministrstvo razdeljeno v regionalne oddelke, ki jim bo načeloval po en pomočnik zunanjega ministra. Regionalna področja bodo: Daljnji vzhod, Latinska Amerika, Evropa, Bliznji vzhod in Južna Azija. Dejaj je, da bo tako nastala večja možnost za krepitev ekonomskega temelja in povečanje trgovine med evropskimi državami, ko bodo ustvarjene skupine držav. Nekatere države so po njegovem mnenju premajhne, da bi se ekonomsko same razvijale, dosegle pa bodo boljše rezultate, če bodo združile svoje napore, s čimer bodo okrepile svoje obrambne sile in dvignile življenjsko raven prebivalstva.

Zasedanje posebne komisije o donavski plovi Beograd, 3. jun. Jugopress je zvedel, da bo jugoslovanska delegacija v Beogradu 4. t. r. odpotovala v Bukarešto na zasedanje posebne komisije donavske komisije, ki bo proučevala predloge Jugoslavije na zadnjem plenarnem zasedanju donavske komisije v Galcu. Na čelu delegacije bo pooblaščen minister Slavoljub Petrovič. Bistvo jugoslovanskih predlogov je v spremembi in dopolnitvi pravilnika donavske komisije v tem smislu, da se omogoči učinkovitejši vpliv in potrebna kontrola vseh delegacij držav članic nad aparatom donavske komisije, kakor tudi da se zagotovi pravilno proučevanje problemov, postavljenih na dnevni red plenarnega zasedanja. Zasedanje posebne komisije donavske komisije bo pričelo v Bukarešti v ponedeljek 8. junija.

Slovenecem v Italiji nočejo priznati istih pravic

kakor ostalim narodnim manjšinam

Gorica, 3. junija. Demokratična fronta Slovencev v Italiji je objavila proglas, ki poziva Slovence, naj pri nedeljskih parlamentarnih volitvah oddajo prazne glasovnice v znak protesta proti diskriminacijskemu zastopavljanju slovenske narodne manjšine v Italiji. »Ni prvič v teh povojnih letih, da nas italijanska vlada omalovažuje. Vedno in povsod, ko gre za naše najosnovnejše pravice. Tudi tokrat je vladna večina ustvarila tak volilni zakon, po katerem nam je odvzeta vsaka možnost samostojnega nastopa pri državnoborskih volitvah,« navaja proglas in poudarja, da so francoski in nemški manjšini v Italiji priznali poseben status, po katerem si lahko volita iz določenega števila kandidatov svoje zastopnike v parlament in senat, ne glede na predpisano število glasov, ki velja za druga volilna okrožja v Italiji. List ugotavlja, da Slovincem nočejo priznati istih pravic, čeprav jih je približno ravno toliko kot Francozov v dolini D'Aosta. Zato poziva Demokratična fronta Slovencev vse slovenske volivce, naj v nedeljo oddajo prazne glasovnice.

Indonezijska vladna kriza

Džakarta, 3. junija (AFP). Predsednik indonezijske republike Sukarno je izjavil predstavnikom tiska, da se bo v zvezi s nastalo vladno krizo posvetoval s političnimi strankami, preden bo določil novega predsednika vlade. Politični opazovalci v Džakarti predvidevajo možnost osnovanja vlade iz strokovnjakov, ki so izven političnih strank, če ne bo mogoče sestaviti močne koalicijske vlade. Ti opazovalci poudarjajo, da je spor med vladnimi strankami nastal že ob sklenitvi pogodbe z Japonsko, ki je bila podpisana v San Franciscu leta 1951. Poudarjajo pa, da se je položaj zaostрил, ko je bilo v Džakarti vzpostavljeno sovjetsko veleposlaništvo.

Vzpostavljena ameriško-nemška pogodba iz l. 1923

Bonn, 3. jun. (AFP). Zahodnonemški kancler dr. Konrad Adenauer in visoki ameriški komisar v Nemčiji James C. Conant sta danes podpisala v Bonnu sporazum, s katerim je ponovno vzpostavljena ameriško-nemška pogodba o prijateljstvu, trgovinskih in konzularnih zvezah, ki je bila podpisana 18. decembra 1923. leta. Po komunikaciji zahodnonemškega ministrstva za zunanje zadeve je ta sporazum začasno znatno zaradi posebnega položaja v federalni republiki in bo, čim bo mogoče, zamenjan z novim sporazumom, ki bo prilagojen novemu položaju. V komunikaciji je poudarjeno, da je po prvi sporazum take vrste, ki ga je sklenila Nemčija po vojni z eno od veselih.

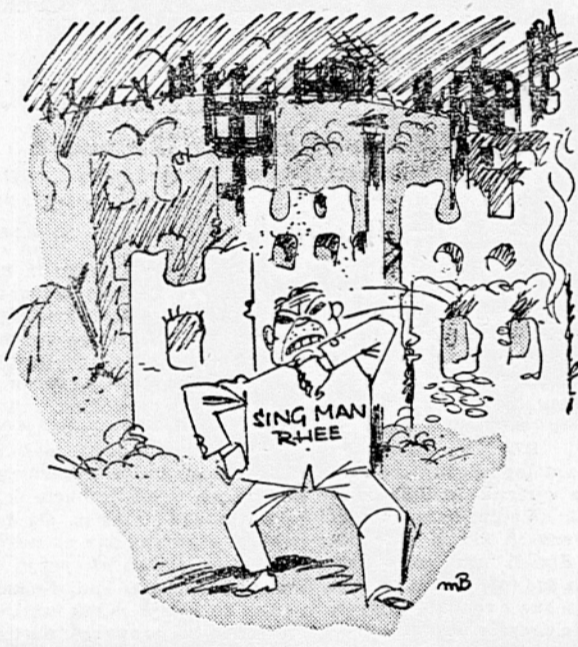
Ko potuje iz Kopa v Trst, se za rtom, kjer poteka meja med našo in anglo-ameriško cono Tržaškega ozemlja odpre čudovit razgled na vse Tržaški zaliv. V jasnih dneh se vidijo obrisi Tržiča, vse slovenski pas obale od ustja Timava, starodavnega devinskega gradu in razkošnega Miramarskega dvorca do Barkoveli, razsežno tržaško pristanišče vse tja do Milj. Na levo stran za velikimi skladišči so se na ogromnem prostoru raztegnile Združene jadranske ladjedelnice. Lahko jih je prepoznati, saj je že od daleč viden gozd žerjavov in ladjev v dokih.

Združene jadranske ladjedelnice so velikanski trust, ki ga sestavljajo več podjetij: ladjedelnica in tovarna strojev v Trstu, manjša ladjedelnica v bližnjih Miljah ter ladjedelnica in tovarna električnih naprav v Tržiču — Italiji. Ves ta ogromen obrat, ki zaposluje okoli 15.000 delavcev in še tisoče v manjših podjetjih izven okvira ladjedelnic, ki pa delajo po njihovem naročilu, je del tako imenovanega italijanskega državnega kapitala IRI-ja. To je skrajšava za »Instituti riconstruzioni industriali, ki jih je leta 1933 ustanovil Mussolini, da bi rešil italijansko gospodarstvo, ki so ga razjedale permanentne krize že od leta 1920. To ni bila nikakršna nacionalizacija, temveč je država le pokupila večino delnic, stari lastniki pa ne samo, da so obdržali svoj doseženi vpliv, marveč so zasedli v centrali IRI-ja vodilne položaje. Podružnica IRI-ja »Finmeccanica, ki ima v Italiji 42 podjetij ladjedelniške in strojne industrije s 100.000 delavci, je tudi lastnik tri četrtine delnic tega ogromnega podjetja in ga zato, razumljivo, usmerja tako,

Nova sirijska ustava

Damask, 3. junija (AFP). Komite petih visokih funkcionarjev je sestavljal osnutek nove sirijske ustave, ki je bil že dostavljen članom vlade v proučitev. Kakor se je zvedelo, bo nova ustava stopila v veljavo v drugi polovici t. m., ko jo bo sprejela vlada na svoji seji.

Se mu ni dosti!

»No ta je pa lepat Gredu in hočejo skleniti mir — nas Korčev samih pa nihče ne vpraša, kaj bi rad!«

Hude posledice usodne politike

Trst, 3. junija (Tanjug). Današnji »Primorski dnevnik« piše, da je za nezadostno zaposlenost tržaških ladjedelnice kriva politika nasilnega vključevanja cone »A« Tržaškega ozemlja v italijanski carinski, finančni in gospodarski sistem. Pravitako pa ta politika prepričuje tržaškim ladjedelnicam borbo za naročila v inozemstvu.

Po prvi svetovni vojni je vse to prešlo v italijanske roke. Italiji, ki je že sama imela dovolj ladjedelnice, ti obrati niso bili tako potrebni kakor Avstro-Ogrski. Kronična kriza iz italijanskih se je preselila tudi v tržaške ladjedelnice in dosegla vrhunec v letih 1923, 1924, 1925. Okoli leta 1935 se je začel položaj popravljati, ker je skušal Mussolini namesto hirajočega tržaškega pristanišča, ki je po prvi svetovni vojni izgubilo svoje naravno zaledje, poživiti industrijo, da bi zaposlil desetstisoče brezposelnih. Istega leta so s fuzijo dveh tržaških družb ustanovili tudi današnje Združene jadranske ladjedelnice. Fašisti so se že tedaj na skrivaj pripravljali na svoje poznejše imperialistične avanture v Abesiniji, Albaniji, Grčiji in Jugoslaviji ter so ladjedelnice dobile prva večja naročila za vojno mornarico. V letih 1931 do 1935 je bila zmogljivost obratov skoraj 100-odstotno izkoriščena. Vrh so dosegli leta 1931, ko je bila tržaška ladjedelnica prva na svetu po številu zgrajenih ladij. To leto so splošili tudi največjo italijansko potniško ladjico z 48 tisoč petsto tonami nosilnosti. Poleg tega so imeli ladjedelnice tedaj tudi precej naročil iz inozemstva. Čeprav so naročila tujih, pa tudi italijanskih pomorskih družb za potniške in tovarne ladje začela po letu 1935 upadati, so ladjedelnice še naprej delale s polno paro. Mussolini je, sanjajoč o obnovi nekdanjega Cesarjevega imperija, poizkušal napraviti iz Italije tudi nekakšno pomorsko veselilo. V tržaški ladjedelnici so zgradili več kot polovico vse njegove toliko razkričane mornarice, ki je v zadnji vojni tako neslavno propadla. Med ostalimi ladjami so zgradili dve veliki bojni ladjici, vsaka je imela 35 tisoč ton, pet križark, več rušilcev in drugih ladij, skupaj za 305 tisoč ton raznih enot italijanske vojne mornarice.

Po tem letu do leta 1945 je proizvodnja strmo padala. Leta 1944 je ladjedelnice prvič bombardiral zavezniško letalstvo. Po uradnih podatkih družbe se je zaradi teh bombardiranj zmanjšala zmogljivost podjetij za četrtno in je škoda znašala okoli 30 milijard lir. Leta 1945 v tržaški ladjedelnici niso izdelali nobene ladje. Naslednje leto pa je začela proizvodnja hitro narasčati, saj so bile vse svetovne ladjedelnice zaradi ogromne izgube ladijskega prostora v minuli vojni, zatrpane z naročili. Poleg drugih so zgradili serijo najmodernejših deset tisoč tonskih luksuznih potniških ladij: Oceanio, Neptunio, Africo, pred kratkim pa je odplula na poizkusno potovanje še zadnja iz te serije — razkošna Asia. To je ogromen, luksuzen plavalni hotel, ki bo gotovo zadovoljil tudi najbolj razvajene indijske maharadže. Od osvoboditve pa do danes so Jadranske ladjedelnice zgradile 99 tisoč ton ladij za inozemstvo in 133 tisoč ton za Italijo. Za Trst ni ostalo nič. Čeprav je Marshallova pomoč prispevala za graditev ladij v tržaških ladjedelnicah 20 milijard lir, isto vsoto so dosegle domače ladjedelnice in zato v glavnem navezane zgolj na italijanski notranji trg.

mного manj delovne sile, kakor pa komplicirana graditev velikih, modernih potniških ladij. Ameriška pomoč je ugasnila, prispevki ZVU pa se po prihodu rimskih emisarjev v Trst tudi vedno bolj krčijo. Vse te dotacije so bile nujne, da bi pokrile razliko v proizvodnih stroških, ker so tržaške ladjedelnice mnogo dražje od inozemskih.

Zakaj? V prvi vrsti zaradi visokih cen surovin, ki jih morajo kupovati v Italiji in so včasih tudi do 40% višje od svetovnih cen. Enostranski marčni gospodarski sporazumi iz leta 1948 med ZVU in rimsko vlado so Trst vključili v okvir italijanskih carinskih meja. Rim potrjuje vse njegov uvoz in izvoz. Zaradi tega pa je tržaška industrija prisiljena kupovati v Italiji surovine mnogo dražje, kakor bi jih lahko dobila drugod. Posledica tega in vsiljenega italijanskega sistema davkov je, da so tržaške ladjedelnice na primer za tretjino dražje od britanskih ali holandskih. To pa jim onemogoča, da bi kljub priznani kvaliteti in kratkih dobavnih rokih uspešno konkurirale ostalim ladjedelnicam in so zato v glavnem navezane zgolj na italijanski notranji trg.

Težke posledice sedanje nezadostne zaposlenosti bodo novi odpusti delavcev. Hudo bodo prizadeta tudi številna manjša podjetja, ki živijo od naročil ladjedelnice. Kje najti izhod iz začaranega kroga, v katerega je tržaško gospodarstvo uklenil nezaželen rimski objem? Najprej in v prvi vrsti je potrebno, da se trši rimskega varuštva in da Trst kot samostojen emporium naveže tesne in pristne odnose s svojim naravnim zaledjem, kupuje surovine za svojo industrijo na najugodnejših svetovnih tržiščih itd. Edino ta pot lahko prepreči propadanje tržaške industrije in da bi tržaško pristanišče spet zarasla trava ter povrne Trstu nekdanje blagostanje.

J. J.

ZADNJI TELEGRAMI

prve izdaje

WASHINGTON. Ameriško obrambno ministrstvo je danes sporočilo, da se je v zadnjih tednih zvečalo število ameriških izvoz v Korejo za 199 in da znaša število izvoz od začetka vojne do danes 135.362. To število je vrhunec nad 24.000 metvih. 98.300 ranjenih, 1.890 pogrešanih, 2.450 ujetih in 5.900 zranjenih izginulih.

LONDON. Sovjetski ambasador v Londonu, J. V. Malik je danes obiskal predsednika britanske vlade sira Westona Churchilla v njegovi rezidenци v Downing Streetu. Domnevajo da bo predmet razgovorov možnost sestanka velikih sil.

LONDON. Predsednik sindikata rudarjev Skotske Moffat je danes izjavil na letni konferenci nacionalne unije rudarskih delavcev Skotske v Aberdinu, da bodo škotski rudarji zahtevali novo povečanje plač. Dajal je, da so delavci industrijskega sektorja visoki. Moffat je v svojem govoru kritiziral konservativno vlado, ker je izplačala na račun nacionalizacije rudnikov starim lastnikom 100 milijonov funtov.

KAIRO. Predsednik egiptovske vlade general Nagib je danes sprejel podpolkovnika El Damahinija, ki je bil letos januarja ob-

sojen na smrt. Smrtno kazen so mu zamenjali z doživetjsko roko. Damahinij je bil obsojen, ker so ugotovili, da je pripravil zaroto proti vladi.

NEW YORK. Ameriški ambasador v Iranu Henderson je pričel danes zjutraj z letalom v New York. Izjavil je, da je prišel v ZDA, da bi ministru zunanji zadev dal redno poročilo o ameriško-iranskih odnosih.

SAIGON. Ho Si Minhove sile v Južnem Vietnamu so sinoči napadle francosko kolono 100 kamionov, ki je bila na poti iz Saigon proti severu. Artilerijski zadetki so izločili iz kolone 10 kamionov, nekoliko spremljevalcev pa je padlo. Kolona je mogla nadaljevati pot šele po intervenciji francoskega letalstva.

TEHERAN. Danes zjutraj je odpoštoval iz Teherana v Moskvo sovjetski ambasador Ivan Sadilnikov. V Moskvi bo ostal približno 3 tedne.

BILANCA SMRTNIH NEZGOD pri delu v lanskem letu

Največ smrtnih nesreč v premogovnikih in železniškem prometu, najpogostejše pa v proizvodnji in razdelitvi elektroenergije ter v industriji gradbenega materiala

V preteklem letu se je število smrtnih nezgod pri delu (brez nezgod, ki so se dogodile na poti na delo in z dela) zopet dvignilo. Po preverjenih podatkih inšpekcije dela je leta 1952 v Sloveniji izgubilo življenje 106 delavcev nasproti 93 v letu 1951.

Premogovniki so zahtevali 15 smrtnih žrtev, od tega 12 rudarjev v jami. Železničarjev v prometni službi je padlo 11. V industriji gradbenega materiala, gradbeništvu in celo v trgovini in gostinstvu je bilo po 9 smrtnih nesreč. Črna metalurgija jih je imela 8 — razen ene, vse na Jesenicah. Gozdarskih delavcev se je smrtno ponesrečilo 7, med tem ko se je v kovinski industriji ter v proizvodnji in razdelitvi elektroenergije ponesrečilo po 6 delavcev. Po 4 delavci so se smrtno ponesrečili v lesni industriji in v kmetijstvu, ter po 3 v kemični industriji, barvni metalurgiji in obrti itd.

Vendar se iz teh števil ne vidi, kakšen je bil riziko nesreč v posameznih panogah. V ta namen moramo primerjati število smrtnih nezgod s povprečnim številom zaposlenih delavcev.

Pogostost (frekvenca) smrtnih nezgod se navadno računa na 10.000 zaposlenih delavcev. Tak račun nam kaže, da so bile v preteklem letu najpogostejše smrtno nezgode v proizvodnji in razdelitvi elektroenergije, saj znaša njihov delež 30,3 na 10.000 v tej panogi zaposlenih delavcev. Pomnjkljivo nadzorstvo, zlasti na daljnovodnih, in nezadostno strokovno znanje mladih kadrov sta bila glavna vzroka smrtnih nesreč v tej panogi. Industrija gradbenega materiala je zavzela drugo mesto z deležem 23,5. Večina nesreč v tej industriji je povzročila divje izkoriščanje kamnolomov s podkopavanjem v sternih stenah in previsih. Tudi v gozdarstvu je bila pogostost smrtnih nezgod visoka, saj je znašala 17,8. Gozdni delavci so vse premo poučeni in opozorjeni na nevarnosti, ki jim grozijo pri sečnji in spravi lesa. Kemična industrija je le malo zaostala s frekvenco 16,4. Smrtno nezgode v tej panogi so bile posledica malomarnega tehničnega nadzorstva. Premogovniki zavzemajo po frekvenci smrtnih nezgod šesto mesto z deležem 13,1. Poleg zrnuškov krovnine in nenadnih vdorov plinov so povzročili največ smrtnih nezgod jamski vozički ter padci iz dvigal. Delež črne metalurgije je znašal 12,4. Tu so bile najpogostejše nesreče pri žerjavih in na industrijski železnici. V železniškem prometu pa je znašala frekvenca 9,8. Največjemu riziku so bili izpostavljeni progovni delavci.

Povprečna gostota smrtnih nesreč v industriji je znašala 6 na 10.000 zaposlenih delavcev, v neindustrijski dejavnosti pa 5,7. Iz tega se vidi, da so bili delavci v neindustrijskih dejavnostih izpostavljeni skoraj enakemu riziku, kot industrijski delavci.

CETRTINA VSEH SMRTNIH NESREČ JE ZADELA MLADINCE DO 25 LET. NAJMLAJŠA SMRTNA ŽRTEV NI IMELA NITI 16 LET. ODGOVORNOST MOJSTROV IN NADZORNIKOV

Na najmlajše delavce do 18 let nastopi odpade 7,5% vseh smrtnih nesreč, na one med 18. in 20. letom 6,6% in na 20 do 25 let stare 10,4%. Skupno torej na vse mladostne delavce 24,5 odstotkov vseh smrtnih nezgod. Navajamo nekatere nesreče najmlajših delavcev:

Mlad delavec, ki ni izpolnil niti 16 let, je bil zaposlen pri zunanem prometu v premogovniku. Življenje je izgubil pri trčenju vlakov do katerega je prišlo zaradi nepozornosti strojevodje. Progovnega delavca

šestnajst let starega, je povzročil vlak, ki je brez predhodnega opozorila vozil na nepravem tiru. Dečka iste starosti je v železnici ubilo dvigalo, s katerim je deček upravljal brez nadzorstva. Sedemnajst letnega vajenca je ubil električni tok ko je mošter pozabil izključiti tok. Fanta, zaposlenega pri žitnici na gradbišču hidrocentrale je udarila posoda z betonom, ker jo je strojnik spustil, ne da bi se prej prepričal, če na prostoru ni ljudi. Že iz teh nekoliko primerov se vidi, da je največ mladih delavcev prišlo ob življenje zato, ker so se starejši, katerim so bili mlajši neposredno dodeljeni, premalo brigali za njihovo osebno varnost in strokovno vzgojo.

VEČINA SMRTNIH NESREČ SO ZAKRIVILI NEZADOSTNI VARNOSTNI UKREPI IN POMANJKLJIVO NADZORSTVO, LE V TRETJINI PRIMEROV NEPREVIDNOST SAMIH PONESREČENCEV

Dosedanji nekritično obdelani statistični podatki so navajali, da je nepredvidnost samih delavcev zakrivila 75—90% vseh smrtnih nezgod. Analiza inšpekcije dela pa daje dokaj drugačno sliko. Od vseh smrtnih nezgod v preteklem letu se komaj za tretjino lahko z gotovostjo trdi, da so bili za njih odgovorni delavci.

Pri presoji odgovornosti za nezgode pa je treba upoštevati tudi osebne strani ponesrečenca. Za smrtno nesrečo epileptičnega rudarja, ki je padel v rovu z lestve, naglušnega progovnega delavca, ki ga je povozil vlak, nezkušenega električarskega vajenca, ki je prišel v stik s tokom, preutrujenega lesnega delavca, ki je delal v akordu 14 ur dnevno pri nakladanju in padel pod hlood, kakor tudi za smrt delavke, ki je zgorela v delavnici, ker je prišla pijana na delo, odgovarja v prvi vrsti podjetja, ki je delavce s takimi

hibami zaposlilo na nevarnih mestih, ki ni poskrbelo za nadzor nad nezkušenimi delavci, ki je trpelo neomajen delovni čas in ki ni preprečilo dostop v podjetje pijanemu delavcu.

Skoraj tretjino vseh smrtnih nesreč v preteklem letu so povzročila razna vozila (vozovi, kamioni, lokomotive itd.), a približno po 10% stroji, električne naprave in kemične snovi. Stevilne nesreče so se pripetile tudi pri sečnji gozdov od podiranju dreves ter pri rušenju kamena in peska v kamnolomih in peskarnah.

Ce izvzamemo one nesreče, ki jih povzročajo elementarne naravne sile, ter nesreče, ki iz katerih koli vzrokov niso mogle biti raziskane, lahko trdimo, da je v preteklem letu polovico smrtnih nezgod zakrivilo malo, marno nadzorstvo in nezadostni varnostni ukrepi. Saj se še vedno ponavljajo smrtno nesreče zaradi nezavarovanih transmisij in nepokritih transformatorjev, pa tudi zaradi slabo spojenih jamskih vozičkov, nepravilnega manevriranja pri industrijskih železnicih, neizoliranih žic, nezadostnega nadzorstva pri montažnih delih, pri rušenju in nakladanju, pri dvigalih, pri uvajanju novih kemičnih postopkov itd.

Pri presoji odgovornosti za nezgode pa je treba upoštevati tudi osebne strani ponesrečenca. Za smrtno nesrečo epileptičnega rudarja, ki je padel v rovu z lestve, naglušnega progovnega delavca, ki ga je povozil vlak, nezkušenega električarskega vajenca, ki je prišel v stik s tokom, preutrujenega lesnega delavca, ki je delal v akordu 14 ur dnevno pri nakladanju in padel pod hlood, kakor tudi za smrt delavke, ki je zgorela v delavnici, ker je prišla pijana na delo, odgovarja v prvi vrsti podjetja, ki je delavce s takimi

Kaj dela CENTRALNI ODBOR POČITNIŠKE ZVEZE?

Predsedniški svet Počitniške zveze na ljubljanski univerzi seznanja javnost s problemi, željami in navseti študentov — članov Počitniške zveze

Takoj po objavi o ustanovitvi PZJ se je pojavilo med študenti veliko zanimanje za to organizacijo. Saj ta bi jim lahko omogočila potovanje in spoznavanje domovine, po cenah, dosegljivih študentovemu žepu. Ta namen je bil izražen tudi na ustanovni skupščini PZJ v Beogradu. »Osnovna naloga Počitniške zveze bo, da v raznih oblikah omogoči šolski mladini potovanja in bivanje v vseh krajih naše domovine. Zaradi tega bo Počitniška zveza svojim članom preskrbela posebne vozne olatjave, organizirala mrežo informativnih postaj, zavetišč itd.

V vse to smo verjeli in upali, da se bo končno tudi za nas študente le našla kakšna možnost cenenejšega študentovskega potovanja. Vendar pa smo se v tem delovanju kmalu razočarali, in mislimo, da vemo, kje lahko iščemo napake.

Dva, pet ali eden? Največje in hkrati eno najbolj perečih vprašanj je popust na

Pred dograditvijo največjega transformatorja v naši državi

V zagrebški tovarni »Rade Končar« bodo v kratkem izdelali transformator zmogljivosti 32.500 kilovoltamperov za hidroelektrarno v Vuzeu. Ta transformator je največji, kar jih je bilo doslej izdelanih v naši državi. V tovarni »Rade Končar« sestavljajo sedaj tudi velike 12.500 kilovatne generatorje za hidroelektrarno Jajce II, dalje 18.000 kilovatne generatorje za hidroelektrarno Vrga II ter 33.000 kilo-

vatna generatorja za hidroelektrarno Jablanica in Zvornik I. Med drugim popravljajo v tovarni »Rade Končar« tudi 2000 kilovatni elektromotorji za bišve italijanske prekoceanske ladje »Rex«, ki je bila potopljena pri Poreču. Ta motor bo služil za pogon rotorjev, generatorjev pri prelasku. Na sliki: jedro transformatorja za HE Vuzeu pred montažo na 60 tonskem žerjavu.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

W. B.

NAŠI PROBLEMI

Nekaj pripomb o socialno ekonomski in zdravstveni problematiki naših študentov

Ko danes primerjamo položaj študentov s stanjem pred vojno, ugotovimo lahko velik napredek. Število slušateljev se je povečalo od 2162 v letu 1939/40 na 6058 v letu 1951/52. Nadalje stanuje danes v študentskih domovih blizu 20% vseh študentov. S študentskim naseljem bomo dobili eno najlepših naselij v stari Jugoslaviji čisto jasno niso mogli niti pomisliti, kaj šele uresničiti. Celo ten sistem socialne pomoči študentov je tak, da se s predvojnimi ne more primerjati. Vse to so dejstva, ki se ne dajo zanikati ali izbrisati. Toda razvoj gre dalje. Namen tega članka je predvsem ta, da javnost seznanimo z nekaterimi še nerešenimi socialno ekonomskimi problemi naših študentov, ki so nastali v zadnjih letih.

Da bi dobili kolikor toliko jasno sliko položaja naših študentov, je nujno potrebno, da prvo pogledamo socialno strukturo študentov, kakršna je danes in jo primerjamo s predvojnimi.

Socialna struktura študentov univerze in visokih šol	slon	letu 1936	letu 1939	letu 1948	letu 1952
delavski	3%	7,1%	10,1%	10,4%	
kmečki	17%	22,7%	14,1%	14,2%	
uradniški	55%	55,1%	66,0%	61,1%	
obrtno-trgovski	13%	9,7%	8,1%	8,2%	
svobodni poklici in ostali	12%	5,4%	1,7%	6,1%	

Statistični podatki jasno kažejo, da je porast števila delavskih otrok minimalen, dočim je procent kmečkih otrok celo padel.

50% slušatelj je iz Ljubljane. Močni industrijski centri Trbovlje, Jesenice, Kranj itd., razen do neke mere Maribora, so močno zastopljeni in je število slušateljev iz teh krajev razmeroma majhno. Se slabši je položaj v naših pasivnih in zaostalih kmečkih predelih. Iz Suhe krajine ni nobenega slušatelja, število slušateljev iz Bele krajine pa pada. Nič boljši položaj ni v Primorski. Kje so vzroki? Eden od vzrokov takega stanja je v pomanjkljivosti socialno ekonomskega sistema.

Danes znaša povprečna študentska stipendija 2000 din ali pa še manj, otroški dodatek je 3000 dinarjev, dočim je študentska po členu 13 (stipendija za one, ki so izgubili študijska leta v NOB ali zaradi preganjanja) malo višja in znaša povprečno nekaj nad 3000 din. Po anketi, ki jo je ZSJ izvedla za leto 1951/52, so prejemki naših študentov naslednji: stipendije prejema 15,8%, otroške doklade 48,6%, honorarni zaslužek 7,6%, študentska samopomoč 2,4%. Brez rednih dohodkov je 25,6%.

Procent študentov, ki so sprejemali stipendijo je močno padel. V letu 1948 je prejelo študentov blizu 60% vseh slušateljev. V letu 1951/52 je znašal 15,8%, dočim je v letošnjem šolskem letu še nižji in znaša nekaj nad 7% vseh študentov.

Sedanji sistem študentske pomoči nas nikakor ne more zadovoljiti, zlasti če gledamo problem skozi prizmo socialnega sestava Univerze in Visokih šol. Z ozirom na naš novi gospodarski sistem ter dejstvo, da imamo na naših Visokih šolah in Univerzi do 40% vseh slušateljev izven Ljubljane, smatram, da problem ljubljanske univerze, zlasti njena socialno ekonomska plat, nikakor ne more biti skrb samo ljubljanskega MLO, Univerza je ustanova, ki daje visoko kvalificirane kadre ne samo Ljubljani, temveč čeli Sloveniji, za

to mora biti skrb za ljubljansko Univerzo skrb vse republike.

Ce bi komune skrbje za študente iz svojega področja, se ne bi dogajalo, da bi recimo študentje iz te komune študirali samo pravo ali kaj drugega, temveč bi študirali predvsem tiste panoge, ki so v tistem okraju najbolj razvite oz. imajo perspektivo razvoja in za katere bo tudi potreben kader. Poleg tega bi se omogočilo, da na Univerzo prihajajo res najbolj nadarjeni in najbolj sposobni ljudje, ki predvsem iz ostalih vseh slojev, od katerih pa danes še mnogi ne morejo študirati zaradi nerešenih socialnih problemov.

Da položaj naših študentov ni najboljši, kaže tudi anketa, ki smo jo izvedli lansko šolsko leto in s katero seznanjamo javnost. Anketa je obsegala stanovanje študentov, kje se hranijo, koliko obrokov hrane dnevno prejema ter prejemke študentov.

Stanujejo v študentskem domu 18,6%, privatno 42,7%, doma 38,7%. Poleg tega se 5% vseh študentov vozi z vlakom. Hrani se v študentskih menzah 27,5%, v ostalih menzah 32% in doma 39,3%.

Glede prejetja obrokov dnevno je položaj naslednji: ZKV 44%, KV 38%, K 17,8%, V 0,2% — Z = zajtrk, K = kosilo, V = večerja. Se bolj jasno sliko dobimo, če odštejemo vse one, ki stanujejo in se hranijo pri starših oz. sorodnikih. Od teh se hranijo: V študentski menzi 44,9%, ostalih menzah 52,3%, nikjer 2,8%.

Prejemajo obrokov dnevno: ZKV 7,7%, KV 60,9%, K 29,3% — V 0,3%. Kakor vidimo, je položaj študentov najslabši v študentskih domovih in menzah, torej tam, kjer imajo študente iz ostalih krajev. Treba je pripomniti, da so to tudi naši najboljši študentje, kajti zahvaljujoč pravilnemu kriteriju študentske organizacije, slabi študentje v naših domovih ne morejo dobiti stanovanja.

Domovi in menze

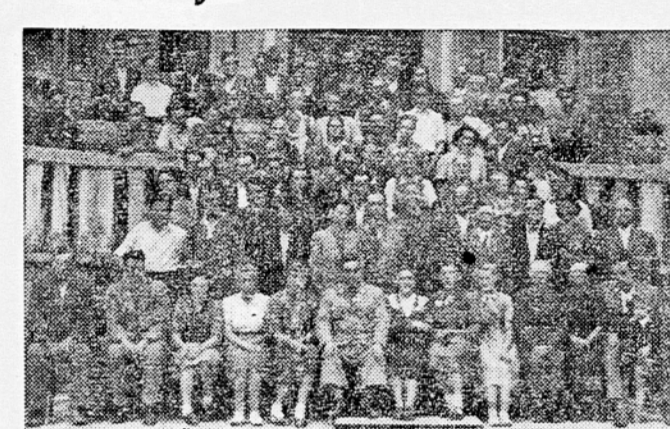
Na kratko bi se še dotaknil najbolj perečih problemov naših domov in menz. Glavne težave so v tem, da se bo v jeseni verjetno ukinil študentski dom »Ivana Mojzerja«, ki je v slabem stanju, tako da ne odgovarja potrebam študentov, in ga je tudi že sanitarna inšpekcija predlagala za ukinitve. Nadalje smo zvedeli, da sedanji Akademski kolegij na Titovi c. 52 (Baragovo semenišče) namerava MLO preurediti v hotel, in to že letošnjo jesen. Postavlja se vprašanje, kam z vsemi temi študenti, ki jih je par sto. Študentsko naselje, ki ima sedaj kapaciteto 460 študentov, se bo v jeseni z dograditvijo 3. bloka povečala na 690. S tem pa še vedno ni rešena nastanitev ostalih študentov iz domov, ki se mislijo ukiniti. Zato bi bilo nujno potrebno dograditi še ostala dva bloka, s čimer bi se kapaciteta dvignila na 1100. Glede na perspektivno in skozi današnjo situacijo je pa tudi to število odločno premalo.

Danes znaša v študentski menzi hrani 2400 din za vse tri obroke. Hrana je relativno slaba. Iz gornjih razlogov mislim, da je nujno potrebno dobiti subvencije vsaj v tisti višini, da se hrana obdrži na nekem povprečnem nivoju in kalorični vrednosti, ki je za študenta nujno potrebna, zlasti še, če upoštevamo dejstvo, da je lep odstotek študentov, ki jemljejo samo eden ali dva obroka dnevno, kar kažejo zgornji statistični podatki.

To bi bilo čisto na kratko nekaj besed o problematiki naših študentov, ki pa še zdaleč ni hodilo v akademski kolegij, kjer je menza s čez 600 abonenti in je poleg tega nevarnost prenašanja raznih bolezni. —an.

Levičnik Andrej, štud. ekonomije.

Najmlajša sindikalna podružnica v celjskem okraju

Po uredbi o ureditvi lastinskih odnosov v kmečkih delovnih zadrugah so ostale v celjskem okraju še tri delovne zadruge. Iz bivše KDZ Arja vas ter nekaterih državnih posestev in KDZ iz Petrovce pri bližnji okolici pa je bilo ustanovljeno državno poselstvo Petrovce. Pred dnevi je imel okoli 70 članski delovni kolektiv teza poselstva ustanovni občni zbor sindikalne podružnice. Na njem se je celotni kolektiv pogovoril o prvih nalogah, ki jih čakajo. Poleg sklepa, da se vsi večjini v sindikat, so sklenili še organizirati strokovna predavanja ter pozivati kulturno prosvetno delo med mladino. Za predsednika najmlajše sindikalne podružnice na področju okrajnega sindikalnega sveta Celje je bil izvoljen tov. Vovk. M. B.

do 30. septembra, za kar pa ima visoko članarino 240 din na leto. Mislim, da je to temeljno vprašanje obstoja PZ, ki ga je treba čimprej rešiti. Zakaj moramo biti prav študenti vedno prikrajšani za razne ugodnosti? Skupina petih ljudi pride v poštev le za ljudsko solo ali za nižjo gimnazijo, nikakor pa ne za starejše, ki že znajo in zmerejo potovati sami.

Nešteto naših tovarišev, ki so bili v tujini na praktiki, je prepotovalo in spoznalo tako cele dežele. Zahteva študentov je, da se centralni odbor temeljito reorganizira, tako kot smo predlagali, da se čimprej reši vprašanje železniških popustov v korist študentov, ter da se tudi v drugih republikah organizira mreža sprejemališč, tako da bo tudi slovenskim študentom omogočeno potovanje v sosedne republike, ter naposled da se takoj prične tiskanje vodiča po Jugoslaviji. O vsem tem delu želimo biti študenti obveščeni, ker bomo sicer primorani organizacijo počitniške zveze na univerzi razpustiti, saj nima smisla, imeti organizacijo z nekaj desetimi članovi, v kateri bi bili deležni nekaterih ugodnosti samo materialne než dobro preskrbljeni študentje.

Igor Hribar

Ljudski odborniki naj pridejo k svojim volivcem

Z letne skupščine terena »Boris Kidrič« v Ljubljani

Socialistična zveza terena »Boris Kidrič« v Ljubljani, je imela svojo redno letno skupščino, na kateri so predvsem razpravljali o komunalni dejavnosti MLO Ljubljane. Člani so zastopali stališče, da ne more nekaj, za drag denar obnovljenih lokalov, dati Ljubljani turistične privlačnosti, ker ni začetek in konec Ljubljane Slon ali Union. Predvsem je treba imeti za turistični prostor, ne pa da morajo hoditi prenočevati na Bled itd. Hotel Strukelj gradimo že dve leti. Bar v »Slon« tudi menda ni dosegel svojega namena glede turizma, ker se v njem shaja bolj svrhnja plast ljubljanskih imetnikov, medtem ko bi mu ob uvedbi pripadajoče takse grozila zopora, ker bi domači turistiki odpadli. V razpravi je bilo poudarjeno, da v najhujši borbi proti alkoholizmu nismo storili ničesar drugega

KOLPORTERJE za 2-3 ure večernega dela sprejemamo takoj. Delo lahko, zaslužek dober. Naslov v oglasnem oddelku Slovenskega poročevalca

Okrajni LJUDSKI ODBOR SLOVENJ GRADEC

razpisuje službena mesta:

- 1 DIPLOMIRANEGA EKONOMISTA z nekaj prakse
- 1 GRADBENEGA INŽENIRJA s prakso
- 2 STATISTIČARJA s popolno srednjo šolo
- 1 VERZIRANO STENOGRAFINJO
- 2 SAMOSTOJNI ADMINISTRATIVNI MOČI

PONUDBE Z OPISOM DOSEDANJEGA DELA IN ŽIVLJENJEPISOM JE POSLATI NA TAJNIŠTVO OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA — SLOVENJ GRADEC

W. B.

W. B.

W. B.

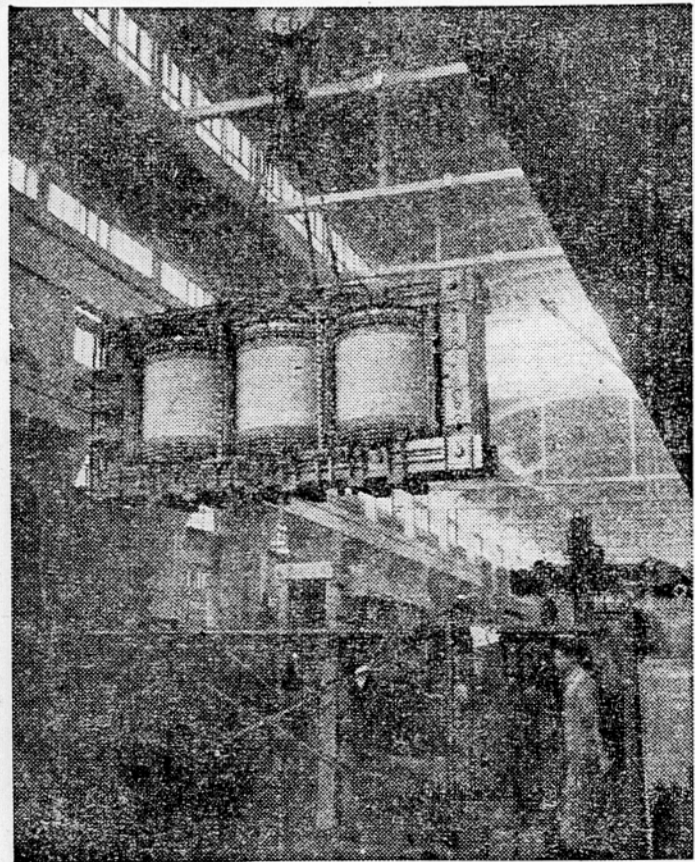
W. B.

W. B.

Obvestilo

Mestna komisija za oceno osnovnih sredstev v Ljubljani obvešča vsa državna, zadruga in družbena podjetja, ki bodo ocenjena v I. fazi (industrija, kmetijstvo, gozdarstvo, gradbeništvo in promet), da si lahko nabavijo obrazce POS-3 in POS-4 (samo za kmetijska posestva in ekonomije), ki so potrebni za popis osnovnih sredstev.

Glede na to, da je treba izdelati elaborat v 6 izvodih, si naj podjetja nabavijo potrebno število obrazcev po 2 din pri vratarju MLO — Kresija — vhod z Adamič-Lundrovega nabrežja vsak dan od 7.—14. ure.

W. B.

SPORT

Se en lep uspeh naših košarkarjev

Jugoslavija : Egipt 58 : 39

MOSKVA, 3. junija. V predzadnjem kolu finalnega tekmovalnega ... Jugoslavija je danes pokazala ...

Ilirija vas vabi!

Slovenskega igralnega pravka čaka letošnje 38 nastopov doma in zunaj ...

ŠPORTNE ZANIMIVOSTI V KRATEM

Nogometna družina Slovenije je na svoji sezoni med drugim razveljavila tekmi ...

Jubilej prvega telovadnega društva v Sloveniji

Letos praznujemo 90 letnico od kar je bilo ustanovljeno v Sloveniji prvo telovadno društvo ...

GLEDALIŠČE DRAMA

Cetrtek, 4. junija ob 15.30: Četkovi-Buhova ...

OPERA

Cetrtek, 4. junija ob 20: Puccini »Madame Butterfly«.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Cetrtek, 4. junija ob 20: Aristofanes »Lisistrata«.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE - Marionete

Cetrtek, 4. junija ob 10: Marionete »Zgodba Marogosa«.

Ljubljancani, pridružite se v soboto zboru mladinskih delovnih brigad na Trgu revolucije

in ekonomskih vprašanj. Namenjena je predvsem delavcem v industrijski ...

mali oglasi

INSTRUKTORJA matematike za 8. razred gimnazije, samno ...

KONCERTI

Glasbena produkcija slepe mladine bo v soboto zbirala sponzi ...

PREDAVANJA

VSEMI CEVLJARSKIM POMOČNIČEM IN MOŠTROM Obvestimo vse cevljarске pomočnike ...

ZAHVALE

Vsem ki so v toliko velikem obsegu pomagali na zadnji poti ...

VREME

Vremensko poročilo hidrometeorološke službe LRS

OBVESTILA

Centralni komitej ljudske mladine Jugoslavije podružila v znak priznanja za požrtvovalno delo ...

MARJANOVCI

Centralni komitej ljudske mladine Jugoslavije podružila v znak priznanja za požrtvovalno delo ...

OBVESTILA

Centralni komitej ljudske mladine Jugoslavije podružila v znak priznanja za požrtvovalno delo ...

OBVESTILA

Centralni komitej ljudske mladine Jugoslavije podružila v znak priznanja za požrtvovalno delo ...

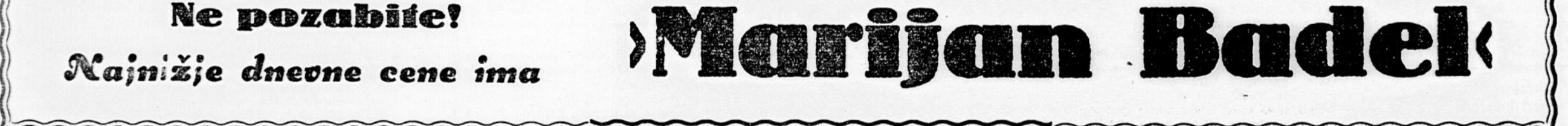
PRODAM: električni in plinski rešo, dult z osmi predali, dolg 2,30 in ...

maliglasni

OTROSKI VOZICEK, globok, prodam. Skapin, Stromsmyerjev. 9204-4. MOSKO SPORTNO KOLO, malo rabljeno, znamke »Babilas«.

OTROSKI VOZICEK, globok, prodam. Skapin, Stromsmyerjev. 9204-4. MOSKO SPORTNO KOLO, malo rabljeno, znamke »Babilas«.

Ne pozabite! Najnižje dneve cene ima Marijan Hubad

KULTURNI RAZGLEDI

„Lisistrata“ v ljubljanskem mestnem gledališču

Na videz je morda oživitve Aristofana, komedografa, ki je živel pred štirindvajsetimi stoletji ...

očno, je potrebno precejšnje poznavanje takratnih razmer, načina življenja in miselnosti ljudi.

pravzaprav že M. Mahnič, to je, da bi se se bolj približali antičnemu gledanju uprizorjanja antičnih gledaliških iger.

Simfonični koncert Slovenske filharmonije Dirigent: Samo Hubad, solist: Anton Trost

pravi, da se je vsa Evropa zanimala za jugoslovansko skladbo, dokler so bile porajene iz folklorne (Slavniški, Gotovine, Dobronit, Kerčinčič) v današnje na nima nihče več zanimanja, ker niso spojevster.

države. Le doje nam lahko pribori sodobnost: ali absolutno evropsko usmerjena moderna, je bolj ostro postrojeno — hipermoderna, ali pa na folklorji grajena, a osa moderna fredestno upostevajoča in oboladajoča smer.

je Ant. Trost idealen interpret Brahmsovih del, ki ima ono pravo elementarno moč in romantično, a ne mehkužno, temveč resnobno mehko občutje, a katero postopajno irizira med orkestralnim partom in bistven del pri tej klavirski simfoniji, zato je nujno, da izoblikuje dirigent tematiko na isti način kot solist.

IZ VČERAJŠNJE DRUGE IZDAJE

Viničarski upokojenci delajo zastoj

Posvetovanje članov komisije za kmetijski zemljiški sklad

Ljubljana, 3. junija. Sinoči je bilo v dvoranah Glavne zadruge zveze posvetovanje članov republiške komisije za kmetijski zemljiški sklad in kmetijski strokovnjakov, ki ga je vodil predsednik komisije Janez Hribar. Predsednik je opozoril na to, da je potrebno naglo zbiranje materiala, ki bo dal osnovno za sestavo republiškega zakona o odpravi viničarskih (hubarskih ali ofarskih ter kolonalskih) odnosov v naši republici. Druga važna naloga komisije pa je zbiranje podatkov za republiški predpis, ki bo določal v katerih krajih (torej kratek in ne pokrajinski določeno) bodo kmetijsko gospodarstvo obržala nad 10 ha obdelovalne zemlje.

Okraj Celje je že izdelal predlog v katerih katastrskih ob-

činah naj bi pustili kmetom tudi zemljo nad 10 ha. Podobne predloge z določitvijo občine in katastrskih občin ter določeno maksimumom z konkretno utemeljivostjo naj bi izdelali tudi ostali okraj. Dalje je republiški svet že zavzel stališče, da se košenice ne štejejo v obdelovalno zemljo. Gre le za formulacijo, ki pa je pravkraj odvisna od predlogov okrajev. Nekateri predlagajo, da se za košenice smatra vse površine z enkratno košnjo.

SIAM SE BO PRITOŽIL VARNOSTNEMU SVEU

Washington, 3. jun. Ameriško zunanje ministrstvo je zvedelo, da bo siamska vlada vendar vložila svojo pritožbo glede skomunistične agresije v jugovzhodni Aziji. Varnostnemu svetu OZN. Nekateri strokovnjaki za azijska vprašanja v ameriškem zunanjem ministrstvu menijo, da bo siamska vlada oslonila svojo pritožbo na dejstvo, da je še vedno kakih 10 tisoč vietnamskih vojakov na področju države Laos

Ti vojaki naj bi bili osnova, ki naj bi v bodočnosti omogočila ustanovitev federacije držav Taja, ki naj bi obsegalo tudi na Siam.

ratki telegrami

Washington, 3. junija. Vodilni republikanski senatorji in člani reprezentančne zbornice so imeli sinoči konferenco s predsednikom Eisenhowerjem v Beli hiši. Po konferenci je izjavil senator Bridges, da so republikanski voditelji sklenili umakniti svoj sklep, da bi ZDA ukinitve svojo pomoč OZN, če bi bila pekinška Kitajska sprejeta v OZN. Namesto tega je bil sprejet nadomestni predlog predsednika Eisenhowerja da bodo ZDA z vsemi silami nasprotovale sprejemu pekinške Kitajske v OZN.

Washington, 3. jun. (AFP). Predsednik ZDA Eisenhower je danes odločil, naj se ustanovi posebna komisija, ki bo raziskala lojalnost vsakega ameriškega uslužbenca tajskega Organelacije združenih narodov.

Bonn, 3. jun. (Tanjug). Kljub večernemu razpravljavanju v pretekli noči in danes dopoldne vladne koalicijske stranke niso uspeli doseči sporazuma o predlogu novega volilnega zakona, na podlagi katerega naj bi se izvedle jesenske parlamentarne volitve v Zahodni Nemčiji.

Jeziki narodnih manjšin predmeti v srednjih šolah

Novi Sad, 3. junija (Tanjug). Svet za prosveto in kulturo avtonomne pokrajine Vojvodine je na svoji včerajšnji seji sklenil, da uvede jezike, ki jih govorijo manjšine - madžarski, slovaški, romunski in rusinski - kot fakultativne predmete na vseh srednjih šolah v Vojvodini. Ta sklep se bo začel izvajati s prihodnjim šolskim letom.

Zadnje „Ho Ši Minhove“ četice zapustile Laos

HANOI, 3. junija (r). Komanda francoskih oboroženih sil v Indokina je objavila, da je elitna Ho Ši Minhova divizija na svojem umiku pred bombardiranjem francoskih letal prestopila mejo Laos. Ta divizija je bila zadnja Ho Ši Minhova vojaška enota ki se je zadrževala na področju Laosa do vtoru 12. aprila.

Celjska društva ljudske tehnike se pripravljajo na zlet v Mariboru

V Mariboru bo od 9. do 26. junija zlet Ljudske tehnike, na katerega se že digne časa pripravljajo vsa celjska društva ljudske tehnike. V pripravah prednjačijo člani društva Ljudske tehnike Tovarne emajlirane posode, ki bodo v Mariboru razstavili nekaj izdelkov, ki jih zdaj potrebujejo v bolnišnicah. Poleg njih bodo svoje izdelke razstavili še člani radiomaterskega, fotoamaterskega ter broderskega društva. Za glavni dan zmeta pripravljajo ljubitelji tehnike iz Celja tudi poseben vlak.

Iz Slovenije poročajo

Teden matere in otroka v Konjicah

Kot uvod v »Teden matere in otroka« so praznili v Konjicah slavnostno akademijo, na kateri so gledalce zlasti navdušili s svojimi točkami otroci iz otroškega vrtca Občinski odbor je nakazal konjiški osnovni šoli 11.000 din za brezplačen oddih dveh učencev ob morju.

Skrb za otroke v Ptuju

Na seji ljudskega odbora mestne občine v Ptuju so dodelili Društvo prijateljev mladine zemljišče, na katerem bodo uredili otroško igrališče. To trknoto zemljišče je v parku ter ustrezalo namenu. Razen tega pripravljajo v Ptuju tudi otvoritev lučkovega gledališča.

Ptujski otroci bodo šli na morje

Iz ptujkega okraja bo odšla 15. junija prva skupina slabotnih, socialno in zdravstveno ogroženih otrok na morje, kjer je ptujsko Okrajno zdravstvo letos prvič uredilo stalni počitniški dom. Tam jim je na otoku Krku in bo odprt navzlic temu, da sprva ni bilo zanj nobenih sredstev. Na prošnjo Okrajnega zdravstva prispevajo zanj tovarne in drugi obrati v okraju. Razen na Krku bodo otroci iz ptujkega okraja letovali letos tudi v Podgorju pri Slovenj-gradcu, če bodo za to le zbrali dovolj sredstev.

Okrajno gledališče v Ptuju pred koncem sezone

Za zaključek sezone bo ptujsko gledališče pripravilo še dve deli.

Veliko zanimanje za spomenike, a premalo skrb za samotne grobove

Kljub finančnim težavam se organizacije Zveze borcev na Goriškem trudijo in najdejo razumevanje pri delovnem ljudstvu za odkrivanje spomenikov in spominjskih plošč padlim borcem. Kmalu ne bo več vasice, ki ne bi imela na marmorju ovekovečena imena tistih, ki so dali za našo svobodo svoja življenja. Tudi v majhni vasi Orehovitje bodo v nedeljo odkrili spomenik 26 padlim partizanom.

Akademija ob zaključku šole

V preteklem tednu so imeli v Škofiji Loki ob zaključku šole dve akademiji. Prvo je priredila gimnazija skupno z vaješko in glasbeno šolo s pevskimi, glasbenimi in telodavnimi točkami. Drugo pa je priredila gimnazija. Nastopil je mešani pevski zbor, orkester z daljšo skladbo in dijakinje z prostimi vajami. Na sporedu so bile tudi recitacije. Ob zaključku akademije so uprizorili še Čehovo enodejansko »Medved«.

Ostra kazen za tata kole

Pred okrajnim sodiščem v Celju je zasojenjal 32 letni »prognost« delavec Ljudski Gradnik iz Lokanca pri Rimskih Toplicah, ki je v Celju in okolici iztržil 12 kolesnih tatin. Letos januarja je bil zarobljen 9 tatin kolez obvojen na 14 mesece strogega zapora. Med tem pa so pršile na dan še tri tatine, ki jih je iztržil lani od septembra do novembra v Celju. Sodišče ga je obsodilo skupno na štiri leta strogega zapora. M. C.

Ubil je volkuljo

Pretekli teden so vozniki v Jurtevi dolini pod Snežnikom opazili volkuljo, ki je iskala plena. Lovca Vinko Mlekari in Franc Bitnar sta stotila takoj v akcijo. V kateri je volkulja postal plen Vinka Mlakarja. Volkulja je tehtala 39 kg. Z njo vred je verjetno uničeno tudi volčje lezlo. Letos je bilo na Notranjskem pokončenih 21 volkov.

Boča na Boču je dobila kopalni bazen

Med najpomembnejša dela, ki so jih v zadnjem času opravili v Poljčanih je nedvomno zgraditev bazena in lokalne elektrarne na Boču, ki je priljubljena izletniška točka. Zajezili so izvir in kopalni bazen, ki drži 20.000 litrov vode. Nekaj časa so oklevali, ali bi se spustili v gradnjo voda normalnega električnega omrežja ali ne, nazadnje pa so le

Obnova porušениh domov na Goriškem še vedno ni rešena

V partizanskih krajih Goriške je še 175 obnovljenih domov, ki jih je v minulih vojni požgal okupator. GO SZDL Slovenije je za obnovo na Goriškem dal 4 milijone din. S temi sredstvi se lahko obnovi 10 do 12 stanovanjskih hiš. Naša dolžnost je, da ta sredstva uporabimo le za obnovo domov najpomembnejših družin, predvsem vojnih vdov in invalidov. Celoten problem obnove na Goriškem je zelo pereč, pa ne bo rešen, če Goriška ne dobi pomoči tudi od republiških gospodarskih organov in ljudske oblasti.

V Celju bodo zgradili dom ljudske tehnike

Kakor smo že poročali je že plenum okr. odbora Ljudske tehnike za Celje mesto in okolico sprejel predlog, da se v Celju zgradi Dom ljudske tehnike. Po dosedanjih pripravah kaže, da bodo z delom na novem domu začeli v nekaj dneh. Okrajni odbor Ljudske tehnike je že preskrbel načrte; hkrati pa tudi upa, da bodo dela pri gradnji tako napredovala, da bo dom do zime že pod streho. M. B.

Radjo

SPORED ZA CETRIEK
 Poročila: 5,30, 6,30, 12,30 15,00, 17,00, 19,30 in 22,00.
 12.00 Opeldanski koncert — 13.00 Odgovarjamo na vprašanja pionirjev — 13.15 Slovenski skladatelji naši mladini — 13.45 68. letjica tejava francoskega jezika — ponovitev — 14.00 Odlomki iz znanih oper in baletov — 15.15 Od mladice do mladosti — 16.00 Oddaja za ženske — Ob tednu matere in otroka — 16.10 Popolninski simfonijski koncert — 17.10 Pester spored lahke in zabavne glasbe — 17.30 Partizanski spomini — Ob 17. v muzeju NB — 18.15 Igra godba na pihalu JLA — 18.20 Ciklus predavanj iz literarne zgodovine — Bojan Štih: Prežihov Voranc — 18.30 Igor Starvinski: Capriccio za klavir in orkester — 19.00 Glasna reklama — 19.10 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik in objave — 20.00 Od Blaža Potočnika do Emila Adamiča — spored slovenskih zborovskih skladb in samospojev — 20.30 Določanje aktualnosti — 21.00 Podna sklada na pihalu JLA — Delusca (glasbena oddaja s komentirjem) — 22.15-23.00 Plesna glasba — sedelujeta: Plesni orkester Radia Ljubljana in Ljubljana. plesni sekteš.

UMRLI

Vsem poročilom in znamenem sporočilo žalostno vest, da je v 76. Malencih predobro žena ANIČKA LORBER, roj. Kožar pri Krški vasi umrla. Pogreb bo v petek 5. VI. ob 10. uri. Zaluzočki mož, stara marna in otroci. 3625-0. Nenadoma je umrl v 79. letu starosti naš dvajset let stari oče MEGUSAR FRANC, žel. poststenaženik v pok. Pogreb bo v petek 5. VI. ob 16.30 u. Zal. kapele Sv. Petra. Zaluzočka žena MARIČKA, brata in sestre ter ostalo rodstvo. 3626-3. Nenadoma nes je zapustil naš ljubljeno mož oče in brat OMAHEN JOŽE, bivši sostipar in sofer. Pogrebka ga bomo v četrtek 4. VI. ob 17. uri iz Zal. Jožefove mriške vaje. Zaluzočki: žena Antica, hčerki Zdenka in Darinka, urata in sestre ter ostalo sorodstvo. Ljubljana. Kranj Rahek. 3625-3.

Ali že veste, da so vsi naročniki Slov. poročevalca od 1. junija dalje zavarovani proti posledicam nezgod

„SLAVOLOK ZMAGE“

»Saj. Poznam to. Tudi se ne razburjam.«

Na beli mizi je ležalo to, kar je bilo še pred par urami upanje, dibanje, bolečina in trepetajoče življenje. Zdaj je bilo samo še nesmiselni kadaver — in človeški avtomat, sestra Eugénie imenovan, ki je bila ponosna na to, da ni nikdar zagrešila nobene napake, ga je pokrila in odpeljala. Taki so večno preživeli, je pomislil Ravic, luč jih ne ljubi, teh duš lesenih, zato pozabi nanje in jim daje dolgo življenje.

Veber je stal plečat in zajeten pred Ravicom. Njegov veliki, okrogli obraz je sijal kakor normansko jabolko. Črni pristrženi brki so bili mokri od dežja in so se iskrlili. Ob pločniku je stal neki Buick in se takisto iskrlil. V njem se bo Veber zdajle udobno odpeljal domov — v rožnato hišico iz leca v predmestju, s snažno bliskajočo se ženko v nji in z dvema snažnima, bliskajočima se otrokoma s snažnim, bliskajočim se življenjem. Kako bi mu človek mogel kaj razložiti o tisti napetosti brez diha, ko zastavi nož za prvi rez, ko krvava sled sledi rahlemu pritisku, ko se pod iglami in sponkami razgrinja telo kakor mnogogubo zagrinjalo, ko organi, ki niso nikdar videli luči, prsto obleže, ko človek zasleduje kakor lovec v džungli sled, ko zdajci v razžrtem tkivu, v krepah, v račkah, v razpokah zagleda pred seboj njo, veliko roparico smrt — in pa boj, v katerem ne moreš uporabljati nič drugega kakor tanko klino in iglo ter neskončno zanesljivo roko — kako naj mu pojasni, kaj pomeni, ko skozi vso to slepečo belino najvišje koncentracije mahoma udari temna senca v kri, veličasten posmeh, ki kakor da otopi nož, ko postane igla krhka in roka težka, — in ko to nevidno, zagonetno, utripajoče: to življenje iznenada usahne pod nemernimi rokami, razpade, pritegnjeno po nekem pošastnem, črnem vrtincu, ki ga ne moreš doseči in ne ukrotiti, ko iz obraza, ki je še pravkar dihal in bil človeški jaz in imel neko ime, postane brezimna, odrevenela maska, — to brezumno, puntarsko onemoglost, kako bi jo mogel razložiti — in kaj je tu takega, da bi se dalo razložiti?

»Na svidenje, Eugénie,« je rekel Veber. »Prespite se danes.«
 »Na svidenje, doktor Veber. Hvala, gospod doktor.«
 »Na svidenje,« je rekel Ravic. — »Oprostite moje prekli- njanje.«
 »Zbogom,« je ledeno odvrnila Eugénie.
 Veber se je namuznil. »Iz litnega železa značaj.«
 Zunaj je bilo sivo jutro. Smetarski vozovi so tresketali po cestah. Veber si je privihal ovratnik. »Ostudno vreme! Naj vas vzamem s seboj, Ravic?«
 »Ne, hvala. Peš pojdem.«
 »Ob tem vremenu? Lahko vas zapeljem mimo. To je komaj ovinek.«
 Ravic je stresel z glavo. »Hvala, Veber.«
 Veber ga je vprašaje pogledal. »Čudno, da se še vedno razburjate, če vam kdo ostane pod nožem. Saj ste vendar že petnajst let pri tem rokodelstvu in poznate to.«

Ravic si je prižgal novo cigareto. »Enaindvajset let je imelo to,« je rekel.
 Veber si je z robcem otrl svetle kapljice z brk. »Opravili ste sijajno delo. Jaz tega ne bi zmozel. Da niste mogli rešiti, kar je

zasvinjal šušmar, je nekaj, kar se vas ne tiče. Kam pa bi prišli, če bi mislili drugače?«
 »Da,« je rekel Ravic. »Kam pa bi prišli?«
 Veber je vtaknil robcem v žep. »Po vsem, kar ste preživeli, bi le morali biti preklemsko utrjeni.«
 Ravic se je s trohico ironije ozrl vanj. »Utrjeni ni človek nikoli. Lahko se samo marsičemu privrde.«
 »Saj to mislim.«
 »Da, in marsičemu nikoli. Toda to je težko dognati. Recimo, da je bila to kava. Nemara je bila res kava, ki me je napravila tako budnega. In mi zamenjajemo to z razburjenostjo.«
 »Kava je bila dobra, ne?«
 »Zelo.«
 »Kuhati kavo znam. Kar stulil sem, da vam jo potrebna, zato sem jo sam skuhal. Vse kaj drugega kakor črna godlja, ki jo navadno producira Eugénie, kaj?«
 »Niti primere ni. V kuhanju kave ste mojster.«
 Veber je stopil v svoj voz. Startal je in se sklonil skozi okno. »Vas ne bi vseeno naglo odpeljal? Prekletono morate biti trudni.«
 Kakor morski pes, je odsotno pomislil Ravic. Zdravemu morskemu psu je podoben. Pa kaj bi vse to? Čemu mi prihaja to na misel? Zakaj vedno ta dvojna misel?« Nisem truden,« je rekel.
 »Kava me je predramila. Dobro spite, Veber.«
 Veber se je zasmejal. Pod črnimi brki so se mu zabliskali zobje. »Ne pojdem več spat. Na vrt pojdem delat. Sadit tulpe in narcise.«
 Tulpe in narcise, je pomislil Ravic. V odmerjenih gredicah s snažnimi peščeniimi stezicami med njimi. Tulpe in narcise — breskova in zlata pomladanska vihra. »Na svidenje, Veber,« je rekel. »Za vse drugo boste že poskrbeli.«

„SLAVOLOK ZMAGE“

ERICH MARIA REMARQUE

Na beli mizi je ležalo to, kar je bilo še pred par urami upanje, dibanje, bolečina in trepetajoče življenje. Zdaj je bilo samo še nesmiselni kadaver — in človeški avtomat, sestra Eugénie imenovan, ki je bila ponosna na to, da ni nikdar zagrešila nobene napake, ga je pokrila in odpeljala. Taki so večno preživeli, je pomislil Ravic, luč jih ne ljubi, teh duš lesenih, zato pozabi nanje in jim daje dolgo življenje.

Po vaseh je treba organizirati zdravstveno službo

Ker mora slej ko prej priti do reorganizacije zdravstvene službe, želimo z gornjimi izjavami utemeljiti potrebo, da bi bil v Rogiški Slatini nameščen še en zdravnik in bolniška sestra. Denar za plačevanje bolničarke bi občina lahko nadomestila z zmanjšanjem izdatkov za razne socialne datjave. Zato priporočam občinskemu odboru v Rogiški Slatini, da to zadevo čimprej reši.

Ob tej priliki naj omenim, da se bo treba tudi komunalnih del bolj energično lotiti. Z gradnjo ceste Imence—Topole, ki je tolikokrat merjena in zakoličena, bi se ne smelo več odlašati, ker je to delo izmed ostalih načrtnih del prav gotovo najnujnejše. Pričačujemo tudi, da bo naselje Topole še letos dobilo električno napajanje, kar je pomembna okolica za davno izvršena.

70 letnica prostovoljnega gasilskega društva v Radovljici

Radovljiski gasilci bodo sredi junija praznovali 70 letnico svojega društva, ki je dolgo pomagalo pri 320 večjih požarih in poplavih. Društvo imt lasten dom, ki je bil l. 1895 najlepši v Sloveniji, avtomobil s težko motorno brizgalno, vse drugo potrebno gasilsko orodje, pa tudi rešilni avto za prevoz bolnikov. V letih, ko se ni bilo organizirano ljudsko prosvetno delo, so ustanovili svoj pevski zbor in godbo na pihalu, ki sta nudila Gorancem precej kulturnega razvečanja. Tudi gasilska izralska družina je bila takrat močno priljubljena. Težnja po človekoljubnem delu je združevala v društvo delavce obrtnike, kmete in uradnike. Radovljiskemu gasilskemu društvu je lep zgled, kaj zmoreta tovarništvo in poštvovalstvo. — F.

Litija za razvoj tujskega prometa

Zasavje ima mnogo pogojev za razvoj tujskega prometa v Zasavju. Med najbolj priljubljene izletniške točke blizu Ljubljane štejejo Janeže, Miklavž, Stanoje, Javorje, Cibelj, Sivno in Poljsko dolomite. V poletju pa je zelo vabljiva Sava, ki je do Zagorja izredno čista in mirlna.

Da bi poživili tujski promet so v Litiji sklicali sestank predstavnikov ljudske oblasti in množični organizacij ter gospodarskih ustanov. Na sestanku so izvolili inicijativni odbor tujsko-prometnega društva, katerega predsednik je tov. Slavko Poglajen, tajnik MLO Litija. Sklenili so, da bodo zgradili kopališče ob Savi in planinsko kočjo na Jančah. To akcijo se vodi planinsko društvo v Litiji, ki je kupilo stavbišče in zbira gradbeni material.

Obnova porušениh domov na Goriškem še vedno ni rešena

V partizanskih krajih Goriške je še 175 obnovljenih domov, ki jih je v minulih vojni požgal okupator. GO SZDL Slovenije je za obnovo na Goriškem dal 4 milijone din. S temi sredstvi se lahko obnovi 10 do 12 stanovanjskih hiš. Naša dolžnost je, da ta sredstva uporabimo le za obnovo domov najpomembnejših družin, predvsem vojnih vdov in invalidov. Celoten problem obnove na Goriškem je zelo pereč, pa ne bo rešen, če Goriška ne dobi pomoči tudi od republiških gospodarskih organov in ljudske oblasti.

V Celju bodo zgradili dom ljudske tehnike

Kakor smo že poročali je že plenum okr. odbora Ljudske tehnike za Celje mesto in okolico sprejel predlog, da se v Celju zgradi Dom ljudske tehnike. Po dosedanjih pripravah kaže, da bodo z delom na novem domu začeli v nekaj dneh. Okrajni odbor Ljudske tehnike je že preskrbel načrte; hkrati pa tudi upa, da bodo dela pri gradnji tako napredovala, da bo dom do zime že pod streho. M. B.

Radjo

SPORED ZA CETRIEK
 Poročila: 5,30, 6,30, 12,30 15,00, 17,00, 19,30 in 22,00.
 12.00 Opeldanski koncert — 13.00 Odgovarjamo na vprašanja pionirjev — 13.15 Slovenski skladatelji naši mladini — 13.45 68. letjica tejava francoskega jezika — ponovitev — 14.00 Odlomki iz znanih oper in baletov — 15.15 Od mladice do mladosti — 16.00 Oddaja za ženske — Ob tednu matere in otroka — 16.10 Popolninski simfonijski koncert — 17.10 Pester spored lahke in zabavne glasbe — 17.30 Partizanski spomini — Ob 17. v muzeju NB — 18.15 Igra godba na pihalu JLA — 18.20 Ciklus predavanj iz literarne zgodovine — Bojan Štih: Prežihov Voranc — 18.30 Igor Starvinski: Capriccio za klavir in orkester — 19.00 Glasna reklama — 19.10 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik in objave — 20.00 Od Blaža Potočnika do Emila Adamiča — spored slovenskih zborovskih skladb in samospojev — 20.30 Določanje aktualnosti — 21.00 Podna sklada na pihalu JLA — Delusca (glasbena oddaja s komentirjem) — 22.15-23.00 Plesna glasba — sedelujeta: Plesni orkester Radia Ljubljana in Ljubljana. plesni sekteš.

Dnevne vesti

KINO

KINO »UNION«: amer. barvali film: »Veliki Caruso«. Tednik. Predstava ob 16, 18, 15 in 20.30.

KINO »KOMUNA«: ital. film: »Bagdadska rož«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.

KINO SLOGA: ital. film: »Jutri bo prepoznal«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.

KINO »SOCA«: francoski film: »Frizer za dame«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic v vseh tih kinematografih od 10—11 ter od 15 dalje.

L. KINO »TIVOLI«: amer. film: »Hrepeneča vdova«. Tednik. Predstava ob 20.15. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom.

L. KINO »BEZIGRAD«: franc. film: »Praznika«. Tednik. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom.

KINO »TRIGLAVA«: amer. film: »Vrniteva. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.

KINO »SISKA«: nemški film: »Katica«. Tednik. Predstave ob 17, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO DOM LM: italijan. film: »Jutri bo prepoznal«. Tednik. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic od 19 dalje.

KINO »LITOSTROJA«: jugoslav. film: »Nevhita«. ob 20. - V petek predstava ob 18. Zadnja predstava odpade zaradi občnega zbora OF.

CELJE — »UNION«: ameriški film: »Polod v džungli«.

CELJE — »DOM«: ital. barvali film: »Bagdadska rož«.

BLEJ: nemški film: »Glas drugega«. KAMNIK: ital. film: »Nočni taksi«. VEVEČ: ital. film: »Sanjala sem se raj«.

DOMZALE: jugosl. film: »Frosina«. RADOVLJICA: amer. film: »Bojeriti O'Flyanne«.

ROG. SLATINA: amer. film: »Veliki kakav«. 5. junija: amer. film: »Ne poj mi žalostnih pesmic«.

ZALEC: ameriški film: »Hisa na 92 cestih«. 5. junija: franc. film: »Divji deček«.

KRANJ: avstrijski film: »Vsa pota peljejo v Rim«. Predstava ob 16, 18 in 20. - V petek isti spored.

KRANJ — »PARTIZAN«: franc. film: »Vsa pota peljejo v Rim«. Predstava ob 20.50. V slabem vremenu predstava odpade.

JESENICE — »PLAVCE«: amer. film: »Mandy«. Predstavi ob 18 in 20. - V petek isti spored.

KOR. BELA: ameriški film: »Hotel Sahara«. V petek ob 20.

UMRLI

Vsem poročilom in znamenem sporočilo žalostno vest, da je v 76. Malencih predobro žena ANIČKA LORBER, roj. Kožar pri Krški vasi umrla. Pogreb bo v petek 5. VI. ob 10. uri. Zaluzočki mož, stara marna in otroci. 3625-0. Nenadoma je umrl v 79. letu starosti naš dvajset let stari oče MEGUSAR FRANC, žel. poststenaženik v pok. Pogreb bo v petek 5. VI. ob 16.30 u. Zal. kapele Sv. Petra. Zaluzočka žena MARIČKA, brata in sestre ter ostalo rodstvo. 3626-3. Nenadoma nes je zapustil naš ljubljeno mož oče in brat OMAHEN JOŽE, bivši sostipar in sofer. Pogrebka ga bomo v četrtek 4. VI. ob 17. uri iz Zal. Jožefove mriške vaje. Zaluzočki: žena Antica, hčerki Zdenka in Darinka, urata in sestre ter ostalo sorodstvo. Ljubljana. Kranj Rahek. 3625-3.